

SOOPU TOM TAKELAYA Kutvlvtv

Takəlaya kane ka taa kék pákéesəyí apalu wei pa yaa sı Soopu tó i tóm. I ka tóma teu kék i feina isayatiya. Haləna iləyən náá tó sı lsə ha Soopu tóyə i tónté wé teu. Mröyń lsə yelaa na pér mayası Soopu na pér kpiisi i piya, na i wənəwə təna, na i alaafəya tótə. Paá na mpu Soopu ta ló təəñ. Ama i cekənaa kék sı lsə kélé pér təna pér tv na i laki isəna i caaki tó. Pér waalı kék lsə məyəna Soopu ke i wənəwə mpu kpiisaa tó pér tənaya tóm naale.

Isəna pa faya Soopu takəlaya tó:

Soopu tóm tókvvlvtv, titite 1-2

Soopu na i taapala tooso, titite 3-31

Ilihu kuyəyətvtv, titite 32-37

lsə kuyəyətvtv, titite 38:1-42:1-6

Kutəkətv, titite 42:7-17

Satanı mayasvy kę Soopu kę tóm kancaalaya nyam

¹ Apalu nəyəlv i ka wənnə Wusi tetv taa, na pá yaaki-i sı Soopu. Apalu inı i feina kawaliya, i təñəyí tampana, i nyəjna lsə, na i cələyí isayatv.

² Soopu kalvla apalvpiya kę naatosompəyəlaya kék, na peelaa tooso.

³ I wəna təmle nyéma kę tuutuumä. Yooyoonaá ná wé iyisi tooso (3000), naan kuhaləñ ke nasəle na nūnūwa (500). Kpaŋası ná wé nasəle na nūnūwa (500), heen kę iyisi naatosompəyəlaya (7000). Apalu inı i nyuyg kə kələna kuvlyg kę ilim təlülə tetv taa.

4 Ye i pəyalaa í kəesaa, pa laki acima ké na pá kaasəgyi təma. Pa yaakı pa newaa alv nyáma tooso, na pá cəəki təma te na pá təki na pá nyəəki.

5 Ye pa cəə pa təna pa te na pá cuyusi, ilə Soopu koti i piya na í la-węye nyəəŋ təə asilima kəelvəy կətaya. Ku fej tanaj, ləna í kvl̩ ləŋ, na í lá paa wei i nyvəy taa ké kətaya յka kəkə lusa ka təna tə. Mpi tə, Soopu mayasaya i taa ké sɪ, ntanyi i piya tvw̩wa լsə na sɪ wakələna-i sɪ lotu taa. Mpýyú i lakaya tam.

6 Mpýyú kvyaku nakvli լsətaa yəlaa*fa* pola Tacaa kinj, na Satanı we pa heku. **a** i yəyətaa ké sɪ լsə pəyalaa. Ama tá tvw̩wa sɪ լsətaa yəlaa.

7 Ntəna Tacaa pəəsi-i sɪ: N luna le?

Satanı sɪ: Ma luwaya sɪ ma cəəki tətu.

8 Kəlena Tacaa sɪ: Լsəntə n ta laj ma təmle tv Soopu ke nav. I feina saala kē ate. I feina kawaliya, i təŋəgyi tampana, í nyaŋna-m, na i cələgyi լsəyatuv.

9 Mpýyule Satanı nəyə təkpav sɪ: Yem təə ké Soopu nyaŋna-ŋ?

10 N kenta í na i yəlaa na i wənav pa təə, na n̩ kooli i kvlapəm ke kvpantv. Haləna i təla huki katatəlaya ke tətu taa tə se.

11 Təv, tú niŋ ke Soopu wənav təə na n̩ ná. Ye ilé i ta tvw̩-ŋ ilə ma yele nəyə.

12 Mpýyule Tacaa təma Satanı sɪ: Ma tvw̩a Soopu kwənənam ke nyá niŋ taa. Ama taa tokina i mayamaya ké. Iləna Satanı yele Tacaa na í təε.

13 Mpýyú kvyaku nakvli Soopu pəyalaa, na i pəεlaa, pa we pa taalv te, na pá təki na pá nyəəki.

---

a 1:6 լsətaa yəlaa: Cəne ilə tə təŋə nasaala təm Piipilinəa taa nəyəlvəy.
Ilé

14 Ilé témle tu nɔyɔlú pola Soopu kiŋ nté na í heeli-sí: Té halayana naaŋ nté na kpaŋasí náá tókí téna.

15 Ténayale Sapa nyéma tii tá tóo, na pá kú témle nyéma ləlaa, na pá kuu tóla. Ma tike ma fitina na má kɔɔ sí ma heeligi-ŋ.

16 Témle tu iní i nɔyɔ ta tu tiita até ilé témle tu ləlv ná kɔmayale, na í tɔ si: Teu tii heenj kalékəŋ na témle nyéma pa tóo, na pé kú pa téna. Ma tike ke pə səowá na má kɔɔ sí ma heeligi-ŋ.

17 Témle tu iní i nɔyɔ ta tu tiita até, ilé témle tu ləlv kɔmayale na í təŋ si: Papiloni ŋmulaa kpeka tooso tii tá tóo. Iléna pá kú témle nyéma na layate, na pá kuu yooyoona. Má tike ke pə səowá na má kɔɔ sí ma heeligi-ŋ.

18 Témle tu iní i nɔyɔ ta tu tiita até, ilé témle tu ləlv kɔmayale na í heeli Soopu si: Nyá pəyalaa na nyá pəelaa ka kota pa taalv te na pá tókí na pá nyɔeki.

19 Iléna kacuculaya səsaya nakəlì ká ma kutulujuŋ ŋkulunjasí liyiti na toŋ, na kú kpesi na kú takı-wé na pá si. Ma tike ke pə səowá na má kɔɔ sí ma heeligi-ŋ.

20 Ténayale Soopu kvlaa na í cəlì i toko, na í looli i nyugv. Mpýgv i hənta lso ké até na í saalı mpýgv i isentɔ.

21 Iléna í tɔ si:
Kpete ke ma too lvla-m,
na kpete tətɔyɔ maa məlì tətu tεε.
Tacaahana, kvlom iní i kpayana.
Mpú tó, maa sεε-í ké.

22 Pə təna mpi pə mayana Soopu ke mpv tó, i ta pəntəna lso ké pə taa. Péçó i ta yɔyɔtì-i isayatv.

2

Soopu mayasv̊v təm naale nyəm

1 Mŕpýgý kuyaku nakvli isotaa yelaa pola Tacaa kinj tötə, na Satanı we pa heku.

2 Ntēna Tacaa paoesi-i si: N luna le?

Ilēna Satanı cə-i si: Ma luwaya si ma cəəki tetu.

3 Kelena Tacaa si: Isəntə n ta laŋ ma təmle tu Soopu ke nav. I feina saala kék atē. I feina kawaliya, i təŋəygi tampana, i nyajna-m, na i cələygi isayatu. Ilēna Iso tasa si: Satanı nyá yelina na má tú Soopu ke wahala ke yem. Ama ilé i kisa kowakələm kék təsayasaya.

4 Tənayale Satanı nəyə təkpav si pa tuka ituule si: Pa haa púýgý kék na kvlé kó ha. Yvlv wəna mpi təyə i kuyi na i yana i weesuyu.

5 Təv, Iso tú niŋ ke Soopu tənuyu na i muwa təo na n̄ na. Ye i ta tvv-ŋ, ilé ma yele nəyə.

6 Ntēna Tacaa heeli Satanı si: Təv, ma tu Soopu ke nyá niŋ taa. Ama taa tokina i weesuyu kék.

7 Mŕpýgý Satanı yela Tacaa na i təe. Ilēna i tú Soopu ke hinj isayan ke pə kpavu i nyuyu na pə tii i nəntaaləy tə.

8 Ilēna Soopu caya təlvma taa, na i hiki tataya na i kaaləyəna i ti.

9 Mŕpýgý Soopu alv təma-i si: N seesa isəle si n̄ taa wakələna Iso suwe? Tvv-i, na n̄ si na n̄ heesi.

10 Ntēna Soopu cə-i si: Alv nyá, n yəyətəygi mpv isu kpanju suwe? Ye Iso ka lakaya-tvuyu kwpantu na tá laŋa heewa. I kəma na i laki-tvuyu isayatu tə kisi?

Paa na Soopu wahala inəygi mpv tə, i ta pəntəna Iso kék natələygi i yəyətəya taa.

Soopu taapalaa tooso təm

11 Soopu ka wəna taapalaa tooso kék. Mŕeyəle Teməŋ tu Ilifasi, na Suha tu Pilitati, na Naama tu

Sofaa. Pa nūwa Soopu wūsasi tōm, ilena pá polo sī pa wiiliyi-i na pá caya i kinj na pá hēesi i laŋle.

12 Pa loosa Soopu ke pooluŋ na pá wū-i nyəm. Pa kpətəna-i na pá cekəna-i, ilena pá tułi nəəsi, na pá cəli pa tokonaa, na pá ŋmisi pa nyəəŋ taa kē tetu.

13 Ilena pá caya ateyę ilim na ahoo ke kuyeeŋ naatosompəyəlaya. Pa ta yəyətəna-i natəlī ke i wūsasi nsī sī kataṭəlaya tōo.

SOOPU NA I TAAPALAA TOOSO

(Titite 3-31)

3

Soopu wula

1-2 Pə waalı kē Soopu tuvwā i kuyaku kvlvlvγv na wula sī:

3 Pē hūsī ma kuyaku kvlvlvγv,
na ahoo nna pa yəyəta ma lsvγv tōm tō.

4 Pá nyəni-kvγv səkpətuvγv nyəŋkv.
Isətaa Isə i taa pəəsi ku tōm.

Pəyele nyaaləm napəlī pē taa nyaalı-kv.

5 Isotom na atetəle səkpətuvγv i pəəsi ku tōo.
Na isəŋmvntuvγv kvlvlvγv waasi-kv,
yaa ilim sī na pē yu isū ahoo.

6 Ahoo anı á kəlī lenna ke səkpətuvγv.

Pá taa tasa-yęyę kalənau ke isətunaa, yaa pənaya taa.

7 Ahoo anı, á saalı kaalvlaya ke tam tōo.

A taa nū laŋhvlvmlē kawilitaya nakəlī tōtō.

8 Tuwaa mpa pa nyəmá kuyeeŋ ke mpusi təŋsuvγv,
na pá kpaasəyı tōm səsə*fa* pááná tō.

Pá tə̄jsi ahoo anəȳi mpuisi. ^a (Təlaakəŋ) kəna tāá teləsi s̄i t̄m səsə.

⁹ Səkpətuyv̄ í waasi tulv̄malv̄yu tə̄, na ahoo anı á taŋ ilim na á w̄i.

Pécó á taa loosi p̄e nyaaləm.

¹⁰ Mpi t̄, a ta kayati ma lwlv̄yu, na saŋa má naaki wahala səsə inε.

¹¹ Pepe t̄ t̄ k̄é ma taa sí na pécó pá lwl̄-m, yaa ma taa h̄ee ma liw waatv̄?

¹² Pepe t̄ t̄ k̄é p̄e ha-m too, na í su-m i t̄ t̄ na má musi-i?

¹³ Isəntə t̄, maa həntaa təpamm ke pəlaav taa, na má tooki, na má h̄eesəȳi.

¹⁴ Ma na awulaa səsaa na tetv̄ nyəəŋ nyéma, mpa pa ñmaaki teesı səsəonsı t̄,

¹⁵ yaa awulumpiya mpa pa w̄ena wula na pá suuliȳi liŋitee ke teesı taa t̄.

¹⁶ Maa we ısu p̄e halv̄syu p̄eyaya na ká ta ná ilim t̄.

¹⁷ Isayav yeki i isayatv̄ ke pəlaav taa. Tənaya mpa pa kawa katatəlaya t̄, pa h̄eesəȳi tam t̄.

¹⁸ Saləkatv̄naa təna we h̄eesv̄yu taa ke tənaya. Paasəȳi ñmakəllaa hóla ke niw.

¹⁹ Səkpelu na səsə pa we kvlv̄m ke tənaya. Pəyele p̄e cəki yom na i caa.

²⁰ Pepe t̄ t̄ k̄é Isə yeki na wahala nyéma naaki ilim? Na í haaki laŋwakəlle nyéma ke weesuŋ?

---

^a **3:8 t̄m səsə:** Piipili yaawwa wontuyu kəne s̄i (Lefiyatan) na Nasaala taa, yaa

21 Pa taŋa səm, na pəle pui kəŋ.
 Na pá pεekəy-ŋwəy teu ɪsu liŋitee.
22 Yvlu wei i laŋle ká hulvəməna
 na í ɻmaalí si i hika pəlaau?
23 Wei i mpaau ɻmelaa
 na ɻsə tama-i kotaya tə yáá?
24 Ma təyənaya nté feesin̄ tisuŋu,
 na má mələy-ŋ pə fei tənaya,
 ɪsu lvn̄ kpeŋyu tə.
25 Ye ma tú ma taa ke pvlvpu səyəntu pə kəŋ ké.
 Mpi ma seeki təyə ma naakí.
26 Ma ta nyi təpamm yaa alaafəya
 yaa həesuŋu təm.
 Ama cəəseɛ wətəyəna-m.

4

Ilfasi kyəyətntv

1 Mpóyó Temaj tu Ilfası təma Soopu si:
2 N ká pəsi na n̄ kantəlì na má
 yəyətəna-ŋ?
 Mpi tə, təm wə ma taa ké,
 maa pəsəy-ŋ na má su.
3 Nyá səyəsəna yəlaa pəyale.
 Pəyele n nyəmá acamaa ke apalvtu səəsuyu.
4 Nyá tasayana layatv ke mpa pa caa hotuyu tə,
 na n̄ kusəy-ŋ mpa səyəla nyəkaa tə.
5 Pə mayana nyá, ɻenə nyá apalvtu
 yəələy-ŋ na n̄ huŋutiyi lotu na?
6 ɪsu n nyəŋayana ɻsə ké na pə waasəy-ŋ?
 Na nyá təntə kəpante náá təyə-ŋ naani?
7 Hvv nyá taa, too tə,

n nawa pə kpiisa kwpama, yaa tampana təŋlaa na?

8 N nyəmá teu təsiyisiyi sì,
ye yvlv halā kvtakéesəm yaa i tuu wahala,
mpv uñəyì i kəŋ kum.

9 Isə wosa pə yəlāa ke heelim na pááná,
na pə wakəlī-wə na pə kpiisi-wə.

10 Pa holiyi ké isu təyəlası,
na Tacaa təkəyì-wə na í pələyì pa kela.

11 Ye təyəlası i laŋa təyənaya sì səkì ké,
na sì piya náá yá yem.

12 Pə weləta ma ḥkpən̄yŋ taa
ké təm ke mukaya təe

13 ké ahoo taa ké saa wei toosee asayee
kəŋ na tom píi yəlāa tə.

14 Səyəntu watu pəla-m təyvlvylv,
na ma tənuyu təna seliyi.

15 Heelim fəta ma isentaa na ma
tənuyu təna lvl kacəncəmpəyəlası.

16 Ma naakaya nəyəlv səŋaa, ma ta nyəmi-i.
Iləna ma nu pəntu miitiyi sì:

17 Yvlv pəsəyì na í təŋ tampana isu weyé Isə kiŋ?
Yaa i pəsəyì na í wee tənaŋŋ isu i ḥmalu na?

18 Ye Isə tá lá naani ké i təmle nyéma,
na í naaki isətaa tillaa kiŋ ke kawalaya.

19 Kacənfana mpa i ḥmana cuyu na pa tənəŋ ké tətəv,
na i yəkuyu fei kate isu sonsompee tə?

20 Isə naŋəyì-wəyé isu mvlv kə kwyaku kvlvmygv.
Paa saal tam, nəyəlv u tu paasəyəna.

21 Pa weesuyu ḥmuisi cəpa.
Iləna pá sí pa feina ləmayasəe.

5

1 Ilifasi si: Soopu ma kápuká na ná si
náyélv ká cɔ-ŋ?

Isataa tillaa naŋŋ nyéma taa awe tao ké n ká keesəna?

2 Lémayasse fei tu pááná kuyi-i ké.

Uena isəseemle náá kú kumelēŋ.

3 Ma nawa pə lakəna kumelēŋ.

Mpúyú ma koola ku təyaya ke mpusi ké kpakpaa si:

4 Náyélv í taa waasi ku piya.

Si təm i si tənaŋnaŋ ke təhvulé.

5 Nyéyətunaa í təyə kumelēŋ kumtu.

Paa na səwa kalaa wəe tə, pá leekı-ti.

Laŋlaa í kuu ku weṇav.

6 Kuitakéesəm u lukəna atε.

Pəyele pə taya tetu təe ké wahala nyəəkəna.

7 Ama pə tú yulv ké si í təyə wahala,

isui mamacəyəlası kvlvgyv isataa tə.

8 Ye maya Soopu, Isə ké maa tuwa kpvlvgyv,
na má pəti-i ma təm.

9 I kvlapəm təəwaya,
yulv kaa pəsi pə cəkənau,
yaa í nyi pə nyvgyv.

10 Isə yekina na təv nukı
tetu təo, na tawa nyəəki.

11 I kvsəyı mpa pə pasaa təyə,
na í həesəyı ləyaya nyéma laŋa.

12 I wakələyı mpi acilayatu nyéma sükı si pa laki tə.
I səŋsəyı pa kvlapəm ke pa niŋ taa.

13 I kpaaŋki nyəntaa na pa acilayatu.

Pa kpelikpeka layatu tasvgyv u waasəyı pvlv.

14 Ilim na pə ɪsəle kə pa tutiyi ɪsū
səkpetuyu wεε,
na pá hakəyı ɪsū ahoo yuwa.

15 Ama Isə ná ləsəyı ɪcam kə səm taa,
na í waasəyı-ı toŋ tu niŋ taa.

16 I tүyı kүnyəntu taa kέ tεeluyu,
na í təkəyı ɪsayałataa təna nəəsi.

17 Wei i ḥkpənuyu Isə həŋ tə, i nü leleŋ kέ.
Ulə taa kisi Toŋ təna tu səyəsuyu.

18 Isə lakəna yulv təo kέ hiŋ na í tv-ı kəole.
Ini i kүyŋna na í waasəna i niŋ.

19 Paa waatu wei kέ i yaki-ŋ
wahalanaa na asola taa,
na ɪsayałtu natəli tə kaa mayana-ŋ.

20 I ká waasi-ŋ nyəyəsi waatu.
Na í ya-ŋ səm nəyə taa kέ yoou taa.

21 Paa pa caya nyá acaya pu kenti nyá təo kέ.
N kaa nyana pəlvuyu wahala waatu.

22 Nyəyəsi na wahala pə təm ká la-ŋ woŋa.
Pəyele n kaa nyana taale wontu.

23 Pu kenti nyá tawa ke wakəllaa.
Paa pəe kvləløyəna, yaa taale wontu.

24 Alaafəya ká wəsəna nyá təyaya təna taa,
na kpəntə natəli tə kaa laŋ nyá kalakəŋ taa.

25 Nyá piya na nyá ləlvuyu nyəma ká huki,
ɪsū tawa taa nyiutu.

26 N ká kpətəli teu ke təkuŋkuŋku
na pəcó ñ səv pəvýy.

Teitei ɪsū təyənayga pəkvuyu na pəcó pá kó tə.

27 Tə pəe kaa na tə ná mpi təyəle.

Nyaya pə wεε sɪ n̄ nu-ti na n̄ cεkəna-ti.

6

Soopu kvcəcətv

- 1 Mpvγvlε Soopu cəwa sɪ:
- 2 Ye pui we pəsəvγu sɪ pá mayası
ma wvəsəsi na ma wahala təəv,
- 3 pui kəla lvm nəγə kanyəŋa ke yun.
Pə təə ké pə yçətəγi-m yem yem.
- 4 Toma təna tu yaya-m nyəmá,
na a sətu svv-m.
Na Isə səyəntu pu-m.
- 5 Kpaŋaya u wiiki ka təyənaya kvpəŋka kiŋ.
Pəyele naav u mvtəyi nyutu tətəyəlε.
- 6 Yvlu u pəsəygi na í təyə akpofu pvlvpu.
Pəyele yate lvm kvhvlvmləm səpə yem kέ tətətətə.
- 7 Mpi pui we maya acaalətu na ma taa kpətəyəna tə,
mpəyələs ma təyənaya*fa*: ^a
- 8 Hai, ye Isə ka mvkaya ma kvsvlvmlv
na í la-m mpi ma təeləygi tə.
- 9 Ye i ka tisaya sɪ í tələki-m,
na í kvsi i ninj kvkentinj ke ma təə.
- 10 Maa paana laŋhvluvmlε,
na má nyəə toŋ ke wahalanaa panε pa taa.
Ma ta cələsi Isə Nəŋjətu kvyəyətvtu ke tiili.
- 11 Pepe təə kέ maa təeli na má feina toŋ?
Yaa má tasa taŋvγu na ma tomle tama?
- 12 Ma toma ta ke pəle
yaa nyəyəlνγu kvseemvγu nyəna.

^a 6:7 Hepəla taa loonja kane ka niw we kate.

13 Ma feina toŋ nuli,
pécó ma feina wei i ká ya ma nyugv tō.

14 Pə weε sí konyəntəyəlv taapalu í lapi-i kypantv ké.
Pé taa kəo na í ló Toma təna tv.

15 Ama ma taapalaayəla ma apalutv
ké isu ləov ηku ku laa nyəov tō.

16 Waatv wei teu təmpeε
hooki ɬena ləov iní i su.

17 Haŋaya kəŋ ɬena í nyəo.
Na ilim nyaya ɬena ləov wəli.

18 Lvkətv piukí mpatontaa ɬena pá yele
pa mpaav na pá svv nyutv na pá le na pé saali.

19 Tema təntaa na Sapa nyérma pa yasəyi isε
na pá pεekəyí lv̄m na isəle kusseemle.

20 Pa tala loov, ɬena pé yegeti-wε,
na feelə kpa-wεyε pa isəle seesuvv təm.

21 Ma taapalaayəla mε í wε-m
teitei ké isu ləov ηkv.

I naakí ma wahala na səyəntv pu-mε.

22 Ma ta sələmi-mεyε pulv,
yaa sí í ha-m kuhav nakvli.

23 Yaa í fiti-m kolontunaa ninj taa,
yaa í waasi-m ηmakəllaa ninj taa.

24 I seyəsi-m, maa su na má nu.

I hvli-m timpi ma wakəllaa tō.

25 Yvlv nuki tampana kuyəyətvtv ké na í tisi.
Ama ma taapalaayəla náá waasəyi pulv.

26 I mayasəyi sí í footi ma kuyəyətvtv
na í nyəni yem ké naani fei tu má na?

27 Hali í təəki təte ké sulav tō
na í kpeŋəyəna mə ceu mayamaya na í pεetəyí.

28 I nyəni-m teu
na í ná, maa looligi-mε.
29 I su, kvtakeesəm í taa kəø,
I su, mpi tø, ma we ma tampana taa kέ.
30 Maa yəyətəyí tsayatv,
pəyele kuvakələtu u lukəna ma nəyø.

7

Soopu kuyəyətvu tətə

1 Yulu wəeu ke ate cəne wəe kέ tsu yoolu.
Ulenə i kuyeeŋ náá we tsu
wei i laki təmle na pá feləyí-i tø.
2 I we teitei kέ tsu yom pəekvugu tsotom sí í həesi,
yaa təmle tu kuyəntu taŋvugu i kufelvugu tø.
3 Mpø inu tətəyø ma kpancoou nté wusasi tsətunaa.
Ahoo wahala nyəna ke pə cəla-m ma paa tete.
4 Ye ma həntaa, ma pəəsəyø ma təyø sí,
pəlee kέ maa kuli?
Ye pə ta fe ləŋ ilə
hwəee kpat nyəna cəəsəyø-m kέ, haləna pə nyəalı.
5 Hiŋ təlaşı na sonsompee waasa ma təna.
Ma tənugu yá pəyələe na lvm kpenj.
6 Ma weesugu u laa təm,
tsu sayata lvvlu kponjkpoloku.
Ye ku kponjkpontuŋ í təma ku tənaya nté.
7 Hai, Isə taa səø sí ma weesugu kέ heelim.
Ma isə kaa na kvpantu tətə.
8 Isə wei i feŋiyø ma tøø tø,
pə kaasa pəcə i kaa tasa-m nav.
Maa saalı yem na í pəekí-m na í wu.
9 Tsu tsəŋmuŋtuŋu yaakvugu na ku saalı yem tø.

Ḿpúyú yulu tiiki atetəle taa, u tasəgyi
kpaø.

10 Pécó u mələyí i təyaya taa.
Ilé kəle kaa tasəgyi-i nyəm.

11 Pə təø ké ma kaa su.
Ma laakalı pəsaø ké.
Pə wəeø sì má yəyəti.
Ma laŋle kəla wakəlvəyv,
maa huli-teyø.

12 Maya teŋku,
yaa i taa tum səsəø,
na Isə n̄ feŋjígi ma təø ké mpv?

13 Ye ma təma sì ma kato ká həesí ma laŋle,
na ma kuhəntvəyv náá kú ma pááná.

14 Ilé n̄ nyaasi-m na toosee asayee.
N hula-m yaasinaa, na səyəntu səsəoñtu kpa-m.
15 Hai, ye n̄ ka ləla ma luyu təe, pu kəla-m teu.
Səm lapa-m sana, na taasi təm katatəlaya pəne.
16 Pə nu-m, ma kaa tu wəe tam.
Ma weesuyu ta ke pəlv, yele-m təheø.

17 Yulu ké we na n̄ tuγvna-i mpv pə takə?
Na n̄ keŋna-i mpv suwe?

18 N cəøki i təø ké paa tanəŋ ŋku.
Na n̄ mayasəyi-i paa waatu wei?

19 Pəlee ké n̄ ká kvsí nyá isəle ke ma təø?
Na ma tu lipu ntayaməte mayamaya?

20 Yəlaø təø cəølu,
ye ma pəntaa weye ma wakələna-ŋ?
Pepe təø ké n̄ siyisina ma təø ké nyá nyəmá?
Na má pəsi-ŋ isii səyəla?

21 Pepe təø ké n̄ kaa yele ma isayatv təm?

Na n̄ t̄ee m̄a k̄vpəntv̄yū t̄o?
 P̄e t̄aya p̄vlv̄,
 m̄aa h̄ənti n̄oən̄oā k̄ t̄etv̄ taa.
 N̄ ká p̄eεk̄i-m̄ n̄ kaa na-m̄.

8

Pilita k̄v̄yəyətvtv̄

- ¹ M̄p̄óyḡ Suha tv̄ Pilita t̄oma Soopu s̄i:
² P̄ele k̄ n̄ ká h̄eesi nyá ȳoȳtaya ḥ̄ke?
 Nyá k̄v̄yəyətvtv̄ ká w̄ee iṣi heelim s̄as̄aem n̄a?
³ Ha, n̄ t̄ej nyá taa s̄i
 Is̄o Toma t̄ena tv̄ k̄eεk̄i siyisuyu yaa tampana k̄e?
⁴ Ye nyá piya wak̄elēna Is̄o,
 i f̄el̄eyi-s̄ayi s̄i iṣayatv̄ k̄e.
⁵ Ama ye nyaa k̄eεsəna Is̄o t̄o
 na n̄ t̄ek̄eyi Toma t̄ena tv̄ ke niŋ̄,
⁶ ye n̄ seεsa iṣəle na n̄ t̄ej̄eyi tampana,
 Is̄o paasəyəna-ŋ̄ k̄e na i ha-ŋ̄
 t̄eçayale n̄te t̄e m̄vna-ŋ̄ t̄o.
⁷ Hal̄i nyá w̄enav n̄oən̄oā nyəm ká
 k̄eli kancaalaşa nyəm ke t̄oov.
⁸ P̄eəsi l̄ej nȳema,
 na n̄ t̄ek̄i p̄ele pa caanaa layatv̄ tasv̄yū.
⁹ Mpi t̄o, tete tete ke p̄e l̄ula t̄á,
 t̄e ta nȳi p̄vlv̄.
 Ta weesuyu u laa t̄eev ke c̄eneγ̄e iṣi iṣotom.
¹⁰ Ama p̄ele p̄aa tasa-ŋ̄ layatv̄
 ke timpi timpi pa nȳemá t̄o.
¹¹ M̄vlv̄yū*fa* u s̄ej̄eyi timpi l̄um fei t̄o.

Pəyele səsəncaŋa u hatələyəna nikaya. ^a cəne.

12 Ləm í nyəəwa ka wələyı ké,
na pá ta tu sətəta-ké sí, pá lana pəlv.

13 Mərýýú Isə tóó səəlaa təesəyəna,
na i kisilaa təelvən náá saaləyı yem.

14 Pa naani cəki ké ısu kponkpontu,
na pa nyvən tətvlə náá wə ısu acayanyatvən.

15 Ye pa nyəka pa təesi təo sí lenliyi ké.
Pa nyəkələyəna-səyı teu ılenə sí yəki.

16 Pa wəee ké ısu tıvən səñvən
ilim taa ké teu,
na cələm təo ku taa
na ku tiikası kə haləm təna tə.

17 Ku kaŋ ku lila kέ na á leyxətəna pəe huyule,
na á hikiyi nikaya kə kəkpəməy həku.

18 Ama ye pa kpəsa-kuvən ku lonte taa,
ile təna nyémə kpəesi sí mpe pa taa naaki-ku.

19 Yulv ısu mpv tənaya nté.
Kufalv ká kvləna i lonte taa.

20 Isə u ləəki tampana təylv,
pəyele i kaə səna isayalatu.

21 Isə teŋ í yele na n̄ woŋ,
na n̄ kpələsəna laŋhvəmlə.

22 Ama nyá kolontunaá ká təyəna feelə,
na pə yəki asayaa təesi.

9

Soopu nyəntv

---

^a **8:11 Mələyvə:** Pele pa te məlvən yaa pa te səsəncaası kə pa kəesəyı

- 1** M̄púyú Soopu c̄owa s̄i:
2 P̄p̄otv fei leleñ,
 ma nyəmá teu s̄i m̄p̄uyú p̄e w̄ee.
 Isənaya yv̄lu ká la na í w̄ee Is̄o ké teu?
3 Ye n̄ caaki-í na yoou, i p̄əəsi-η t̄omnaa iyaya.
 Ama n̄ kaa c̄o p̄aa kvlumv̄yv̄.
4 I ké toŋ taa toŋ tu ké,
 na l̄emayas̄ee t̄ena tv̄.
 N̄ȳolu kaa kp̄as̄i t̄ayi t̄ao, na p̄untv̄ lu t̄esoolii.
- 5** I layasəyi p̄óráj ke loná ké,
 p̄óráj u nyəŋ.
 Na í p̄əsəyi-í kp̄entəlas̄i na pááná.
6 I ciyitiyi t̄etv̄ ke
 hatoo t̄e kite t̄ee, na t̄e akelenaa seliyi.
7 Ye i yəçtəna ilim p̄u l̄uk̄i.
 I taaləyi isətvlv̄n̄jas̄i t̄ao ké.
- 8** I tike i h̄etəyəna isətənuyv̄
 na í t̄əŋ teŋku hola t̄ao.
9 Na í la isətvlv̄n̄jas̄i n̄si t̄e yaak̄i s̄i,
 isətv̄ í s̄i na má t̄oȳ t̄eyaya t̄o,
 na haya na kp̄aca na yv̄lu.
 Na kantyu na kv̄ piya na lensi t̄oto*fa*. **a** n̄si L̄ekpa
 nȳémá nȳémá t̄o.
10 I kvlapəm ke s̄əsəom ké p̄e fei c̄ekənau,
 p̄écá i p̄iti t̄ema fei kalv̄yv̄.
- 11** Paŋ i t̄eeṇa ma c̄ol̄ ma kaa na-í,
 p̄écá ma kaa nȳi i t̄eeṇ.
12 Ye in̄i i kp̄ayana aweyel̄e leekəlv̄?

a **9:9** Isətvlv̄n̄jas̄i s̄əne s̄i nȳém w̄e kate, p̄e t̄ao ké t̄e t̄w̄a

Yaa awe ká tənə si: Kai?

¹³ Ye Isə mu pāáná a hēesəlv fεi.

Pə kpeñna teñku taa təyəlvuñ səsəow
Lahəpi*fa* na ku waalı nyáma tənaya,
na pá həntəyı-i atε. ^a

¹⁴ Na təm ntixi maa
cə-i yaasi inε i taa?

¹⁵ Paa maa tu wena tampana, maa cəəki.
Pεelεe ke pə wεe sι má sələmι ma huvnlu.

¹⁶ Paa ma yaa-i kέ na í cə-m,
ma ta sa si i nūwa ma nəyə.

¹⁷ I heelim səsəom pεta-m atε,
na í fetili-m hiŋ hiŋ ke yem.

¹⁸ I wakələyı ma laŋle kέ.
I yeki-m sι má feesi.

¹⁹ Ye tonj ke ma tεeləyı,
Isə kεle tonj tu.

Yaa ma caa ma hólí ma tampana,
awe ká tu ha-m-ye?

²⁰ Paa maa wεenə tampana,
ma nəyə ká kvnə ma təm.

Yaa ma tewa teu, ɳke kaa kvnə-ti.

²¹ Ilε ma tu tewa teu na?
Ma mayamaya ma ta nyi.
Ma weesuñ lu-m səŋ kέ.

²² Pə təna pə wε-m teitei kέ.
Pə taya pəlv,

Isə kuyı yulvraŋ na isayav kέ.

²³ Wahala í kəma kpakpaa, na í kú telaa,

^a **9:13 Lahəpi:** Ləñtaa nyáma mula taa kέ pa yəyətəyı coco inε i təm.

Isø ná wojiyi pa lajwakelle tənaya.

24 Isø təna tətu ke isayav niŋ taa.

Iləna í takı huvlaa isentəo.

Ye pə taya iní awe ká lana mpv?

25 Ma piusi təeki levləv ké isu selu.

Sı mukka yem ké, ma ta nu lelenj.

26 Sı təewaya təlin, isu səsəncaasi kpuluyu,
yaa isu hekèle tiluyuu i təyənaya waali tə.

27 Ye ma tú ma taa sı maa səo
ma taa páaná təo, na má yele
lajwakelle na ma isentaa heti,

28 Ilə ma lajle cekəna ma wahala tənaya.
Ma nyəmá teu sı, Isø kaa ha-m tampana.

29 Ma təm ká səna.

Ilə pepe təo ké maa nəki na má caalı ma ti?

30 Paa maa səna kpaləkpam, na má kilisina teu lum.

31 I tayənəyi-m afəla taa ké petuyu ké,
na ma wontu mayamaya pəsi-m kusəyətu pvlvpv.

32 Isø tá ké yolu isu má sı i ká cə-m,
yaa má yaa-i nənəyə.

33 Nəyəlv fei sı i ká svu má na-i
tá heku taa, na í loli-tv.

34 Isø sıi kpátúyú njku n makəna-m tə,
na nyá səyəntu heesi-m cəəsuyu.

35 Ilə maa yəyətəna-ŋ ma kaa nyá.
Ama pə taya mpuyuło.
Maa pəsəyi pvlv.

10

¹ Soopu sì: Weesuyu lu-m səŋ ké.

Maa wii mə tı təm.

Ma laŋle kəla wakəlvę, ma kaa tasa sum.

² Isə, maa heeli-ŋ sì, taa ku ma təm.

Ama heeli-m mpi pə təo n yookina-m təo.

³ Pə wε-ŋ teu sì n̄ ɻmakəl̄i

má wei n̄ ɻmawa təo,

na n̄ yele na p̄e lana asayaa na?

⁴ Anı n naaki na p̄e kəl̄i yəlaa,

na n̄ mayasəȳi na p̄e kələȳi-wε.

⁵ Isə nyá weesuyu topila isu yvlu nyəŋku ke?

Yaa nyá p̄usı t̄eek̄i isu yvlu p̄eyaya nyənsi?

⁶ Pepe təo kē n p̄eek̄ȳi ma tasəkəle

na n̄ feŋiȳi sì n̄ kuli ma isayatv təo?

⁷ Anı n nyəmá sì ma ta wakəli,

p̄ec̄o nəyəlv kaa ya-m nyá niŋ taa.

⁸ Nyá niŋ ɻmana ma təna,

na n̄ caa sì n wakələȳi-m.

⁹ Isə təəsi sì, nyá ɻmana-m, isu cŋv.

Il̄e n ká tayani-m yəkvę na má p̄esi mvsuyu na?

¹⁰ Nyá ɻmayana-m ma too taa,

isu naaləm kiikuyu fulaya taa təo.

¹¹ Nyá lapəna-m msvwa na hola,

na n̄ waasi p̄e təo kē nantv, na n̄ suu-m tənvuy.

¹² Il̄ena n̄ la-m p̄eel̄ee,

na n̄ ha-m weesuyu na n̄ feŋiȳi ku təo.

¹³ Ama ma nyəmá nyá ləmayasəe wena

n ka ɻmesa nyá lotu taa təo.

¹⁴ N feŋiȳi kē sì, ye n nawə ma wakəlaa

il̄e n kisi-m suulu hólóȳ.

¹⁵ Ye ma wakələna-ŋ ma lepaya,

paa ma təm tewa, nyuyu kama m̄púgyú.

Na wahala nu-m na f̄eele kuyu-m.

16 Ye ma kusa nyuyu ilε n tu ma waalı,
isu təyəlaya, na n̄ kvləyi ma təo na piti təma.

17 Na n̄ kəjna-m aseeta nyéma
mpa paa caaki-m təo, na nyá páaná səosəyı ma təo.
Na n̄ kp̄etələyı-m na wahalanaa.

18 Pepe təo kέ Isə ləsa-m ma too lotu taa?

Isəntə maa səpa nəyəlu ta na-m.

19 Paa təena pəlaav taa kέ kpakpaa,
na p̄e wəe isu pa ta lvli-m.

20 Ma weesuyu kuyeeŋ kaasa-m p̄ecó tike ntə.

Ilε Isə, yele-m mpv na má

yəələna wəe p̄ecó wei i kaasa-m təo.

21 Iləna p̄ecó má polo atetəle taa.

Ma kaa tasa məlvuyu ke cəne.

Tətu ntı tə taa kέ səkpətuyu anaam wəe.

22 Səkpətuyu tətu wəe kέ isu ahoo.

Isotom səsoom kέ, p̄ulv ta təŋ.

Iləna nyaaləm náá wəe isu p̄e yukuju təo.

11

Sofaa nyəntu

1 M̄púgyú Naama tu Sofaa cəwa Soopu si:

2 Nyá yəyətaya kəkeke təo, p̄e wəe si má cə.

P̄e təya yəyətaya nyəm ke yəlvu təm teekina.

3 Nyá nəəlelenj u təkəyi yəlaa nəəsl.

N kaa pəsi n̄ woŋ nəyəlu na pá tá tu-ŋ f̄eele.

4 Halı n tu yəyətaa si nyá təm tewa,
si n ta wakələna Isə.

5 Hai, ye isu Isə ka kulayaa

nəyə na í tū yəyəti.

6 Halı i ka hula-ŋ i nyəmtu tete.

Tə təe yvlu layatv təo.

Tənaya n ka nawa sī Isə u
pəəsəy i nyá isayatv təna təo.

7 N pəsəy i na n̄ mayası Isə lotu taa təm
na n̄ cəkəna Toma təna tu inı i səsəontv na?

8 Tə kəla isətənugn ke kүñkvlməŋ.

Yvlu kaa keesi tə tənaya,
tə təe atetəle ke lumaŋ.

Yvlu kaa cəkəna tə təm ke səsəm.

9 Isə səsəontv ntı tə kəla tətv
ke təo, na tə kəli teŋku kē waŋ.

10 Ye Isə kpa tasəkəle tv
yaa i yaa-i nənəyə, awe kpesiŋina?

11 Pə taya pvlv, Isə nyəmá yvlyemnaa kē.

Pəyele pə fei-i kate sī i nā pa kawalaya.

12 Mpi ləmayasəe fei tv ká hiiki layatv tə,
taale kpaŋaya lvla təyaya nyəŋka.

13 Ama pə kaasugn Soopu nyá tə,
keesəna Isə təo, na n̄ teŋe-i niŋ.

14 Hatələna mpi pə ta siyisi tə.

Taa yele na isayatv wəe nyá təyaya taa.

15 Waatv inəy i n ká təŋ na n̄ kvsə nyugn.

Pvlvpu kaa kee-ŋ, yaa pə la-ŋ səyəntv.

16 Iləna n̄ səo nyá wahala təo, isu lvm kpemna.

17 Waatv inəy i nyá weesugn kuyeeŋ
ká wəe təceicei, isu ilim sikugn.

Na nyá səkpətugn cé isu pə nyaaługn tə.

18 Iləna n̄ cayana nyá tı na n̄ teeləy i tətəo.

N kaa wεεna fεeεle nateli, na n tooki teu.

¹⁹ Nøyølv kaa wakeli nyá tom.

Hali yølaa payale ká pεeεki si n søna-wε.

²⁰ Ama asayaa iεe ká nyøη kέ.

Pa hεesuyu ká su tønaya, na pá taηa søm tike.

12

Soopu nyøntv

¹ Mpøyvø Soopu cøwa si:

² Puwε! Ama i wεna yølv lømayasεe yoo!

Mø søm waali, a kaa tasa wεeu.

³ Må mayamaya ma wεna nyømtv kε

mørýgú iεu me, i tá tøe-m.

Paa awe ná pøsøyø na i yøyøti iεu me.

⁴ Ma pøsa yølv wei i taapalaan paakøna tøyø.

Pøyele ma yaakøna lsø si i cø-m.

Ma siyisaa kέ ma fei kawalaya.

⁵ Me mpa pø caγanaa tø, mø footiyø wahala tu kέ.

Mørýgú pá tusiyø wei i cεηløyø tø.

⁶ Nmulaa na lsø pάáná kpaasølø,

caγana pa tøyø pa tøesø taa kέ.

Mpe pa ton nté pa lsø.

⁷⁻⁸ Pøøstø sumasi na tøla na

tiina a ká seγesø-η,

na tetø hvli-η tøtø.

⁹ Køηmaηmam mpi pø ta nyøna si,

Tacaa niñ lapøna pø tøna?

¹⁰ Inø i tøkøna i kvløpøm tøna weesuyu,

na yølaa tøna feesøñ kέ i niñ taa.

¹¹ Iεu ηkøraηuyu nukuyu tøm kuyøyøtøtu tø,

mrúgyú nøyá ná nukü tøgønaya lelenj.

12 Akpatølaa na mpa pa puusi tøowa tø,
pa wena lèmayasëe na nyøm ké.

13 Ama Tacaa kæle lèmayasëe na nyøm mayamaya tv,
na layatu tasvlu na toŋ tv.

14 Ye i yøka mpi, nøyølv kaa ñmá,
ye i tøka wei, nøyølv kaa tul-i.

15 Ye i kpa tev, ilø wulaya wul.
I tulø-kv, ilø lvm wakøli tetv.

16 I wena toma ké na í nyømá a lapønav,
na í tøka letaa na mpa pa tolisiyi lèlaa tø.

17 I yeki na pá kuuki tetv nyuvu nyéma, na pá
teekøna.

I wakøløyi hvvlaa lèmayasëe.

18 Na í cøki kvhøkum mpi awulaa ka
høka yølaa tø, na í høkøyi pa mayamaya.

19 I yeki na pá kuuki køtølaa,
na í pøsøyi tonjtunaa mpa pø cayana
teu tøyø kpøntølaši.

20 I tøkøyi nøølelenj nyéma nøøsi,
na í kuyi akpatølaa lèmayasëe.

21 I yeki na pá footiyi søsaa,
na í yøkøyi ñmakøllaa toŋ.

22 I cøki pa søkpøtvu anaam ké,
na í køna nyøaløm kø atetøle søkpøtvu taa.

23 I yeki ké na piitimnaa huki,
iløna í wakøli-wø na í yasi-wøye pooluŋ,
iløna í kpiisi-wø.

24 I kuyi pa nyuvu nyéma layatu,
na pá cøøki yem ké nyutu taa,
pa feina tøpote.

25 Pa hakøyi yem ké søkpøtvu tøe,

nyaałəm fei, na pá cəŋləyɪ yem ısu
mpa svlum kʊwa tə.

13

Soopu nyəntu tətə

¹ Mpuŋvle Soopu tasaa si: Ma təma nti
ma yəŋtəyɪ təyə niu
na ma ŋkraŋyŋ, na má na-ti na ma ısepele,
na má cəkəna-ti.

² Ma mayamaya ma nyəmá nti
mə nyəmá mpv təyə, mə tá təe-m.

³ Ama Toma təna tv Isə ké ma yəŋtəyəna
na má hvləyɪ-i ma kʊnyəŋ.

⁴ Mə ké acesaacesaa fetaa ké,
pəpətu tike ke í mayasəyɪ.

⁵ Ye í ka suma, í ka nəyəsəna
ləmayasəe nyəma nté.

⁶ I ke ŋkraŋŋ na í niu
má kʊnyəwiina na ma kʊyəŋtutv.

⁷ Kaloolaya na təm kʊkekeetv
ke í ká seena Isə təo?

⁸ Isə təo ké mə caakı si í seena?

⁹ Na ye i feŋa-me i ká sa-me?

Isə tá ké yvlu si pa puyusiyi-i.

¹⁰ Ye mukaya təe ké í
seækəna i təo, ısu i kaləna-me.

¹¹ I səsəoantu u tilisiyi mə pvnvtv na
i təm kpa-meŋe səyəntu səsəoantu?

¹² Mə kʊyəŋtutv we ké ısu təlvma.
Na mə kʊmayasətu náá wee ısu cŋv.

¹³ I su, i yele na ma yəŋtəi,

ye ma tu temna nti ntəyəle.

14 Ma səəlv puiwaya si ye mpi mpi.

Paa ma weesuyu luwa.

15 Isə i nəkaa i kv-m, ma ta taŋ puv.

Ama ma təntə teu nyuluyu ke maa ləsi.

16 Ye pə tu lapa mpv pə waasa-m ké.

Mpi tə, isayau u kpətəyəna Isə.

17 Təv, i ke ŋkraŋŋi ke teu

na i nii ma kuyəyəntv.

18 Ma səəlv puiwa si ma ləsəyi ma tı nyuluyu.

Ma nyəmá si ma təm tena.

19 Ye nəyəlv caa si i huvnə-m,

ilə ma su na má si.

20 Hai, ma Isə,

yaasinaa naale tike ke ma caa ñ la-m,

na nyá kinj səŋuyu i taa la-m katε.

21 Kvsi nyá niŋ ke ma təo,

nyá səyəntv i taa la-m katatəlaya.

22 Iləna ñ pəəsi-m na má cə-ŋ,

yaa má yəyəti na nyaa cə-m.

23 Isayatvnaa isənaya ma lapa?

Huli-m ma təpəntəle.

24 Pepe təo kέ nyá isentaa tá hətəna-m,

na ñ nyənəyŋi-m isu nyá kolontu?

25 Ani ma wə kέ isu kaawulaya,

yaa nyuliyə ŋka heelim kpakəyı tə,

na ñ təyənəyŋi-m?

26 Pə taya puv, n ŋmaakı ma təm isayatu

na ñ feləyŋi-m ma pəcaatu kүpəntəy suwe?

27 N tu-m nkeyelee suwe,

na ñ feŋiŋi ma küləpəle?

Na ñ ŋmaakı ma nəntaaləy wei

ma fela kanyəŋa taa təyə takəlaya taa.

²⁸ Na ma tənuyu náá tasəyi isu taav,
yaa isu ŋkpam muŋkuŋu wontu kususuutu tə.

14

Soopu nyəntu tətə

¹ Yəlv pəyaya weesuyu we kē tətopi,
na kú na coosee ke kytamsa.

² I luki kē isu tuŋu hétýu na í lontili,
na í muŋki kpakpaa isu isotom.

³ Isə nn kusəyi isəle ke ma təə.
Pəyele n̄ yaaki-m hvvle.

⁴ Wulee nəyəlv ləsa kypam ke isayam taa?

Pvntu fei.

⁵ Ani Isə tema yəlv isətunaa ke kaluyu
na í suu i kuyeeñ.
Isə n tema yəlv weesuyu tənaya ke piu i kaa ŋmaa ka
təə.

⁶ Pə təə tə, kusı nyá isəle ke yəlv təə na í heesi,
na i laŋle tu hvluñi, isu apaa tu ke taanaya.

⁷ Tuŋu wəna teeluyu kē, ye pa seta-kv,
kv neyeti na kó heləyi pilinjası kufasi.

⁸ Paas kv lila kpatəla tətu taa, na kv kite sí.

⁹ Ye kv nuwa lvmaya taŋ kv
taŋanəyi neyeturu kē na
kó heli pilinjası kufasi isu tiika.

¹⁰ Ama yəlv səkì kē, na i toma suu tənaya.

Ye i tisa feesuyu, i we le tətə?

¹¹ Teŋku lvm pəsəyi na pə pasa,
na pusi nyəm náá nyəo na sí wəli.

12 Mpú tötögö yulv ká hënti, i kaa tasa kvlvgy.

I kaa tasa fem na pácó isatənvyu mukí.

I kaa kvléna i tom tœ.

13 Ye Isä ka tisaya,

i ka ñmesa-m atetèle taa,

na í takı ma tœ, haléna í kú i páaná.

Iléna í su-m saa wei i ká tayani-m kvpantu lapu tœ.

14 Ye isu yulv ka sækaya na í tayani

fem maa we tañvyu taa kék ma témle kuyeeñ tēna.

Haléna kuyaku ñku i ká tayani-m kvsyv tœ.

15 Ilé waatu wei Isä kujmañmam má,

ma tém ká nyuli-i na í yaa-m tœ ma kaa cœ.

16 Ama sanja ilé,

Isä isèle kaa wée má ma tœ,

na í kaléyi ma noohée.

17 I suuwa ma isayatv ke huluju nakvli kv taa kék,

na í taalí ma kawalaşa tœ tèkpam.

18 Ama isu pázj yekuyuv

na pér layaséyi kükpmaméj ke lona,

19 na lvm náá niisiyi pél,

na tev náá kuuki tetv tœ.

Mpúgy n wakéléyi yulv teelvgy.

20 N tii yulv tœ kék na n wakeli i isentaa,

na n tøyoni-i na í tees na pér saali.

21 Pa a yulv piya nyvgy kvlaa

yaa pér tv-séyi féele yulv u naakí puv.

22 Mpi pér tém yulv nukéna tøyel

i mayamaya i ténvyu wusasi na i lanjwakell.

15

Iifasi nyəntv tötø

1 Mpúgy Temaŋ tv Iifasi cowa Soopu si:

² Yulu ləmayaſee tu iſu nyá taka,
kaa yəyətəyí təm kpaſ nyəntu,
yaa í həŋ i təyí yem ké mpv.

³ Nyá kalvgyu wε kpete kέ,
pə taa fei kawaaya.

⁴ Isə nyamnau mayamaya
na i ſeeu kite ke n wakələyí yoo!

⁵ Nyá iſayatv təm ke nyá nəyə yəyətəyí.
Pəyele acilayatv nyáma kuyəyətntu ke n krayaa.

⁶ Nyá nəyə hvləyəma nyá iſayatv.
Nyá ntompee kuyvna nyá təm pə taya má.

⁷ Nyaya pə taaləna ləlvgyu na?
Yaa n laala pulasi ke ilim naa?

⁸ N nuwa Isə layatv tasvgyu,
na n̄ hii layatv ke nyá tike na?

⁹ N ta tee-tvgyu nyəm,
pəcó n ta cəkəna pəlv
na pə wε-tvgyu səkpətvgv.

¹⁰ Ta taa cəne wε nyvijhvoluməy nyáma,
na akpatəlaa mpa pa tee nyá caa ke səsəoontv tə.

¹¹ N nyənəyí yem kέ Isə laŋheesəle təm
nti i tələsəyí-ŋ təpamm na tá nəəsi təyə?

¹² Pepe təo kέ nyá pááná huuki mpv,
na n̄ cüləyí-tvgyu iſe?

¹³ Isə kέ n muña pááná,
na n̄ yəyətəyí təmnaa mpe?

¹⁴ Yulu u pəsəyí na í wεε
tənəŋŋ yaa í siyisa teu ke Isə.

15 Pa a isotaas tillaa mayamaya Isə feina-weygə naani.

Pəyele isatənugv fei tənaŋj.

16 Kacaŋfana yvlı isayav na acaalvug
ŋku kū maləna isayatu isu lvm nyəən tə?

17 Təv, Soopu ke ŋkpajn na má seyəsi-ŋ
na má keesı-ŋ nti ma nawa tə.

18 Nti ləmayasəe nyəma nūwa
pa caanaa kin na pá hólí tə.

19 Pa tike ke Isə ka hawa tetv,
kpai tu nəyəlv i ta siti pa hekv.

20 Isayav we isənyəŋle taa kē
i weesuyu pusi tənaya, haləna i səm.

Pəyele pa kala ŋmakəllv pusi tənaya.

21 Səyəntv təm ke pa nūki.

Pa ti cayanaa waatv taa kē wakəllv ká tii pa təo.

22 I naaki layate cəŋəyɪ-i,
ilə u təeləyɪ si i ká fiti səkpetvug.

23 I pəeekəyɪ təyənaya,
na í nyəmá si səkpetvug kuyaku tanja-i.

24 Laŋwakəlle na nəyəsəe
pə tuyl-i səyəntv səsəəntv kē.

Pə tiiki i təo kē isu wulav səəlv
pukvug si i təekı yooou tə.

25 Pə taya puv, i kvsə niŋ si i makı Isə.
I caaki si i kvləyɪ Toma təna tu təo.

26 Halı i hika apalutv si i kvlı Isə təo,
na í kenta i təyɪ i kpalvug
kpisəŋ nyəŋkv.

27 I kiiwaya na í wena alaabəya.

28 Acalee kuyøkkee na teesı nsi sı taa yølaa
luwa na sí caa yøkuγu tø, sı taa kéká caγa.

29 I kaa tasa wønau hikuγu na pé leeli,
péçó pø kaa tasa-i lapønau ke tetu tø.

30 I kaa fiti sækpetuγu.

I we kéká isu kákø nyakuγu tuγu pilinjası tø,
Isø kákø woso-i i heelim na pé kpiisi-i.

31 Ye kpete ke i tu naani, i tuṣa i tøγi.

Mpi tø, kpete ntøyelé i kasøyaya.

32 Halı pu la mpø na péçó pé tala i säm.
Teitei isu pilinja lañuyøn cälém na kákø sí tø.

33 I kákø wee kéká isu tuγu ηku pa yaa sı, leseŋ tø,
ku akaa tøøkuγu na á ta puta tø.

Yaa isu ηku pa yaa sı, Olifi tø ku hetu luluγu tø.

34 Isayav tøyaya kákø pësı kaalvlaya,
iløna kákø náá nyaya muγullu tøcayale.

35 Isayatu ke i hakı na í lılı kvlvmtu ntı.
I lotu taa kéká mpi pu tuṣi-i tø pø puķı.

16

Soopu nyøntu

1 Mŕoyó Soopu cøwa sı:

2 Tam kéká ma nukı tømnaa panewø.
Mø tøna í kéká lañya heesøløaa
mpø pa køñna wahala tøyo.

3 Pølee kéká tøm kpete
nyøntu ntı tu su tønaya?
Pepe tøø kéká pááná sita nyá kvcøcøtu taa?

4 Ye maa wønna isu me,

ma pəsəyı má yəyətì mpu tətəyə, halı pá təe mpu.
Mə təm lapa-m pətəatəle, na má kpeetì nyuŋu.

5 Halı maa kpaaşa mə apalvtv,
na ma kuyəyətvtv na pé həesi mə laŋa.

6 Paa maa yəyətì yaa ma suma,
ma wahalanaa kaa suu tənaya, yaa pá tu pasu.

7 Hai Isə, təv,
nəənəcə n yəka ma toma na n̄ kpiisi ma təyaya təna.

8 Ma cələ nyáma caaləyı-m kέ.

Na wei i yasəyı ma isayatu tə,
í pəsi ma aseeta tu na í kvləyı ma təo,
na í kaləyəna-m ma isentaa.

9 Ma kolontu cıləyı-m isε, na í kpasəyı mpee,
na í tiiki ma təo na pááná, na í cələyı-m.

10 Yəlaa haawə nəəsi təcaaa, na ma təo,
na pá tuvki-m na pá makı ma ləkpaaşı.

Pa pəelə nəyə ke ma təo.

11 Isə tu-m kvtakəesən̄ kέ
na í pəti-m asayaa niŋ taa.

12 Maa wə həesuŋu taa kέ na n̄ pəsi ma laŋkə.

N kpə ma lumaya kέ na n̄ pəli-m,
na n̄ kəesəyəna-m na n̄ təəki nyá nyəmá.

13 Nyá nyəmá anı a tamə-m kotaya kέ
na á tulı ma lotu na pətəatəle fei,
halı ma kancəlaya kpe atə.

14 A tiiki ma təo kέ isu
yoolu na á tułəyı-m pəən̄.

15 Ma suu fələtə takanaa mpa pa kέ ləyaya wontu
təyə,

na má pilimiyi atē.

16 Wula seesa ma isé ké na á muli,
na atetèle səkpetuyu takı ma isəhutu tōo.

17 Anı ma ta la mvsuŋ,
pécó ma ta sələməna mənaafikitv.

18 Hai, tetu, taa pi-m.

Yele na ma kakiisaya nukı tam.

19 Pə kpayaŋ nəənəo tə,
isətənuyu taa ké ma aseeta tu wεε.
Wei i cəəki-m tə hatoo isətaa ké i wεε.

20 Ma taapalaa ná paakəna-m ké.

Ama Isə ké ma tekiyina isəlvəm.

21 Ma caa sí nəyəlu í seena ma tōo,
na Isə nadki isu yolv lakuyu i taapalu tə.

22 Mpi pə təo tə, pa kala ma weesuyu pusi.
Maa təŋ mpaav ḥku na ma təe tə, kuməlvən fei.

17

Soopu kvcəcətv tətə

1 Mpúyó Soopu tasaa si:

Ma feesinj liki. Ma kuyeeŋ təŋ na pəlaav taŋa-m.

2 Wonlaa tama-m ké na pá tvuŋki-m,
na ma kpisiyi tom ke ahoo.

3 Hai, Isə səŋ nyá mayamaya ke
ma nəyə təo ké hvvle taa.

Ye pə taya nyá, ma feina nəyəlu.

4 N kenta pa ləmayasəe təo ké,
n kaa yele sí pá kəli.

5 Pa wεε ké isu pa tukuyu ituule si:
Yolv yaa i taapalaa na pá tala i təyənaya,

na i piya náá taañ na si niñ wwlí.

6 Maya yèlaa yookina yontu,
na pá tækí ma isentaa ké ntayama.

7 Wahala wakèla ma isentaa,
na má pësi isu iluemuyu.

8 Kusiyisim tæjlaa naakí ma wwsasi,
pa nøyä taa fei kete.

Kupama kvlèyí asayaa tæo.

9 Tampana tæjlu ná kama nyuyu ke i mpaav taa ké.
Na wei i feina kawalaya tæ, i tonj sœsøyí.

10 Ma taapalaa, í kæo mæ tæna.
Maa naakí mæ taa ké lèmayasæe tu.

11 Ma kuyeeñ teewa, na pë kpeñna
tæma nna a pæle ma tuwa tæ.

Mpi ma nyulèyí sœsøm ke hatoo ma taa tæ pë
wakèlæa.

12 Mpe pa yaakí ahoo ke ilim ké,
na sækpetuyu i nyalaalæ ilæ,
pa tæñ si pë caa nyaaluyu.

13 Atetæle ke ma tæjañ si
má svu má hænti tæ sækpetuyu taa.

14 Pælaav nyayale ma caa,
sonsompee meyæle ma too na ma køyø.

15 Ma feina tæteelle tætæ,
na pë tu nii isæle.

16 Maa kpeñna-teyæ na má tiina sætaa te,
na má hæntæna mysvuyu taa.

18

Pilita nyəntv

1 Mprógy Suha tv Pilita təma si:

2 Waatv wei kē i ka su yəyətaya,
na i kpayə ləmayaſee.

Iləna té yəyəti təm kypantv.

3 Isuma si Soopu i nyəni-tvən heenj suwe?
Pepe təo kē i nyənəyi-tvən kymeləməj?

4 Soopu ısu n huγutuγu lotu ke mpv na pāáná tə,
n huv si nyá təo kē pə lə tətv
na kypaməj kpesi na i layası lona na?

5-6 Isayav təyaya taa kəkə
ka te kē na ka nyaləməle mukı.

7 Isəna i ka təŋayana naani tə pui pasa.
Iləna i mayamaya i taa layatv náá yele na i hoti.

8 Mpi tə, puluγu taa kē i noəhəe tiiwa,
na i təŋ kū kpalahuun təo.

9 Kat̄ka ká kpa i nōntaalvγu
na ka ȳmisı náá həkə-i.

10 Puluγu pima at̄eyx,
na kuyəpəm ke i mpaañ taa.

11 Səyəntv səsəntv kpaan-i na paa timpiyj,
na té təŋəyli-i noəhəle noəhəle.

12 Paa i ka kē toŋ tv,
nyəyəsi ká lu-i kē na i svv kuyən taa.

13 Kutoŋ isayav təyə i nantv ke
pə kpayav i niŋ na i noəhəe təna tə.

14 Pii ləsi-i na toŋ ke i té timpi
i caŋana naani tɔ, na pé pon-a-i sətaa wulau té.

15 I təyaya ta ke i nyəŋka tɔtə,
yuŋ pəsəŋi na í svu ka taa.
Pa ŋmusa ka taa kék kəkə mamacəyəlasi.
16 Ulená í pəsi isu tvuŋ səkvyŋ too
ku lila na pé yoosina ku pilinjası tɔ.

17 I həte kák saalı tetv təna taa.
Nəyəlv kaa təəsi i təo.

18 Paal ləsi-i nyaaləm taa na í svu səkpətvuŋ taa,
na pá tu ləsi-i tetv.

19 I kaa yele pəyaya, yaa luvyu tv,
yaa pé kaasi nəyəlv na i isə ke i təcayale.

20 Ilim təlułe, na pətətəvle nyəma kák nu
i wakəlvuŋ təm, na pé svu-weyə watv.

21 Isəna kutakeesəŋ teesı kák teesəna təyəle.
Mpa pa ta nyi Iso tɔ pa lonte nté.

19

Soopu nyəntv

1 Mŕuyú Soopu cəwa si:

2 Pəlee kék i kák hees-i-m
kunyəŋ tvuŋ na má kuyçytutv?

3 Təm naanuwā kele i tema-m kuyvū,
pə fei-meyə feelə si i cəəsəŋi-m mpv?

4 Ye tampana ma tu lapa isayatv,
ma nyvju taa kék pə teŋ.

5 Isu i həŋ mə tı na kalampaanı na
i mayasəŋi si ma kawalaŋa kunyəŋ ke ma təki tɔ,
6 amá í nyi si Iso kpana-m

í puluγu taa, na í tuγu-m kʊnyoŋ.

7 Ye ma wiiki sɪ pa laki-m mʊsʊŋ,
nɔγelv u cɔəki.

Na má yaakɪ sɪ pá waasi-m,
nɔγelv u sɛekəna ma tɔɔ.

8 Isə kaya ma mpaav, maa pəsəyɪ tsev.
I yela-m səkpetuγu taa, na ma hakəyɪ.

9 Isə kuwa ma həte yaav,
na í kɔəlɪ ma teeli ntenuyu.

10 Isə wakəla-m pə təna pə taa ké,
na í kpesi ma teeluyu tsu tuγu, na má sí.

11 Isə pááná səsəona huuna-m
na í nyənəyɪ-m i kolontunaa taa lelv.

12 I yulvkułaa kpeka kpenta nɔγe na pá kɔɔ ma tɔɔ,
na pá siki na pá cɔəna-m.

13 Isə hatələna-m ma teetunaa,
na ma asəmaa náá yaakɪ na pá yeki-m.

14 Ma cələ nyéma na ma lələtanaa
ná sɔɔ ma tɔɔ.

15 Ma təyaya taa muvlaa na ma təmle nyéma
ná yuγu-m na pá nyənəyɪ-m kpai tv.

16 Paα ma yaa ma təmle tv
na má wiina-i, u cɔəki-m.

17 Ma lu səŋ ke ma alu mayamaya ké.
Ma pəyalaa ná nyəyəsa-m.

18 Pə kpeŋna piya na ye ma kvləyɪ ilə sɪ woŋiyɪ-m.

19 Ma taapalaa kvpama mpa maa sɔɔlaa tɔɔ,
pa lu-m luγu na pá kvləyɪ ma tɔɔ.

20 Ma luña pəcəmtęyę.

Ma təma taasi təkəŋəkəŋə.

21 Ma taapalaa mε, hai, í nyəni ma pətəətəle.
Isə tuña ma təo kέ niŋ.

22 Pepe təo kέ í tuŋu-m konyəŋ iſi Isə?
Isəna í tu-m wahala tə, pə ta niu-meyče?

23 Hai, ye iſi paa ŋmaawa
ma kuyəyətutu təneye takəlaya taa.

24 Isi paa ŋmaa-ti na nyəmle ke kükparamuŋ təo,
na pá piisi, na té wəe tam təo, tə taa huſi.

25 Ma nyəmá teu si ma təo səenlu wena
i weesuŋu.

Ini i ká yəyətəna na pə su tənaya ke atə cəne.

26-27 Paa pə kəla ma nantu na pə yele muwa tike,
maa ná Isə na ma iſəle kέ,
i kaa wəe-m muvlu.
Mpi ma səəlaa təyəle,
halı pu laki-m ləŋ.

28 I ká pəəsi mə tı si isənaya i ká kuli
ma təo, na i hiki təwaanle na i hvvna-m?

29 I la laakali, na pə taa kəo na layate tala mə
mayamaya.

Mpi tə, mə kawalaya muña səm kέ.
I nyi si hvvle tarja-mε.

20

Sofaa nyəntu

1 Mpýgú Naama tu Sofaa təma Soopu si:

2 Nyá təm wakəla ma laŋle,
iləna pu laki-m ləŋ si má co.

3 Ma nūwa isəna n kaləna-m na n̄ tvu-m tə.
Ule ma nyəmá kvcəcətu ke ma ləmayasəe taa.

4 Ma nyəmá teu s̄i pə krayav
hatoo kvyajku Isə sū yvlu ke atə tə,

5 asayaa akaitu u leeliyi.

Pəyele pa aŋmaala nā wə tənyəsi kē.

6 Paa isayav nyvgy ká kvlı isəna,
na ku tokiyina isəŋmvntu.

7 I təesəyəna kē isu i mayamaya i pvn̄tu.

Ulena mpa pa naakaya-i tə pā pəəsəy i si: I təmna-we?

8 Isayav saaləy i yem kē isu toosee.

Pa kaa tasa-i nəv.

9 Mpa pa naakaya-i tə, pa kaa tasa-i nəv.

Pəyele i kaa wəe i lonte taa.

10 Isayav ká məjna wənav ḥku i ka hikina mvsuŋ
təyə ku nyəma.

Na kvyəntvnaa náá watı i piya.

11 I ka wəna ifepile kē na alaafəya.

Ama i ká krepennä pə tənaya mpv na i svvna púygy.

12 Isayatv ka wə-i lelej kē təkvlvñkvlu.

Ulena i ḥmesi-təy i nsəmlə təe.

13 Na i kisi tə ləv na i ḥmesi-təy i teu,

na tə wə i tantahaav taa.

14 Ama i təyənaya ḥke ka lelej
ká pəsi paasəle sətv ke i lotu taa.

15 I ka lipa ləlaa wənav ḥku tə,

Isə ká caali-i na i tə-ku na i nəyə.

16 Mpi i msvkaya tə pə kē paasəle sətv kē,
na ntı tu kvnə-i.

17 Isayav kaa tasa naav ke naaləm na tuiŋ nim mpi pə kpeŋ isu pusi na ləŋŋ tə.

18 Wənau ŋku i taataa na í konti haŋaya na í hiki tə, i kaa təŋo-kv, i ká məŋna-kvuy.

19 Mpi tə, i muŋula acamaa na í lɔ-wε.

I leekä pa kutuluŋ, i ta ŋma-wεyε paa kvlvmyv.

20 I wənau luluŋu ka wε səŋŋəntv.

I kaa pəsi na í kpa pə taa puv.

21 Isayav liki pə tənaya pvlvpv u fitiyi.

Ama i laŋhvmlē kaa leelina.

22 Hayanaya anaam taa ké laŋwakəllə ká tii i təo, pə təna pu tu-i Wahala ké.

23 Waatv wei inu i ká liki mpv təŋo Tacaa ká tisi i təo ké i pááná kəkə, isu tev təmpree, na á yaŋa-i isu nyəmá.

24 Ye i fita nyəyəlvu mayamaya yoou wontu, nyəyəlvu kvsəemv yu təən ke paa təna-i na pá yaŋa-i.

25 I kpəsa kəkə nyəmle nte tə tula i tənuyu na i həəle tə. Iləna səm tii i təo ké kpakpaa.

26 Səkpətvyu ke i teŋna, na kəkə ŋka nəyəlv ta lu tə ká nyaya i mayamaya.

Iləna ká kpeŋna mpi pə kaasa i te tə.

27 Isətənuyu í kəeļi yulv inu i isayatu təo, na tetu náá kuli i təo.

28 Isə pááná ká kuu i təyaya wənau tənaya, a kuyaku wule ké isu lvm.

29 Isəna Isə siwə isayalataa sɪ paa təesəna təŋəle.

21

Soopu nyəntv

1 Mprýgý Soopu cəwa si:

2 I ke ηkpənŋ kε teu na í nu ma təm.

Pəle pə hεesəyəna ma laŋle.

3 Ma kpa mə yule,

í yele na ma yəyəti.

Ye ma temə ilə mə pəsəyɪ na í woŋi-m.

4 Anı pə taŋa yvlu kε ma wiikina.

Ilə pepe təo kέ ma suulu kaa tε?

5 I nyəni ma təm taa,

pu la-meyə ha, na í kpa nəəsi.

6 Ye ma mayamaya ma hvv mpi pə makəna-m tə

pə təm, ma laŋle wakələyɪ kέ na má seliyi.

7 Pepe təo kέ Isə yeki na asayaa wəna weesuŋu na
toŋ,

haləna pá kpətələyɪ?

8 Pa lylvuy nyáma sʊvki toŋ kε pa kiŋ

na pa saalənaa piukı na pá naakı.

9 Pə cayana-wεyε pa təesı taa kέ.

Pa ta nyi səyəntu təm.

Pəyele Isə u maki-wεyε kpátúŋu.

10 Pa naaŋ wəna alaafəya kέ,

na í kpaakı teu na í lyləyɪ u hələsəyɪ.

11 Pa yeki pa piya kέ na sı kpakəyɪ

asewa isuň heeŋ, na sı ŋmaaləyəna laŋhvlvmlə.

12 Pa yooki yontu na akilimanaa,

na saŋkvnaa, na həsɪ, na pá nukı leleŋ.

13 Pa yəələyɪ atε cəneyε mpv,

iləna pá tii atetəle taa na hεesuŋu.

14 Pécó pa təŋaya Isə ké sí í təe í kaasi-wε.

Mpε pa paa feina i luŋu nyəntu ke nyəm.

15 Haləna pá təŋ sí:

Aweye Toma təna tu,

na táá laki-i təmlε?

Ye tə yaa-i, pə waasi-tuŋu we?

16 Pə taya mpε pa tənna pa tı cayanau təm.

Asayaa ləmayasε u kpətəyəna Isə.

17 Ani səm u tutiyi-wεyε tam tam.

Pəyele wahala u wakələyi-wε.

Pécó Isə u muŋi-wε na pááná.

18 Yəlaa kooliyina-wεyε isayatu

sí heelim í kpaya-wε yaa muŋu kpεte.

19 Isə u feləyi isayau pəyaya ke ka caa isayatu.

Pə taya pəyaya ḥkpənuyu kε

Isə ká hə na ceece nu pə taa.

20 Pə wees kέ sí Toma təna tu í mu asayaa mpε

na pááná na pá ná pa wakəluŋu.

21 Ye pa weesinj temə cəne,

pa piya təm u tasəyi-wεyε nau tətə.

22 Pa kaa nəki təleye Isə ke huluyu.

Mpi tə, inu i huvkənna isotaa tillaa mayamaya.

23-24 Nəyəlv ilε, pə cayana-i kέ

na í təki teu, i feina nəyəsesε,

u kpətələyi ləŋ,

na i wəna tənuŋu, haləna i kantəkaya kuyaku.

25 Ama nəyəlv ná səkəna i nəyə na ka nyan,

i ta yəeləna kypantu natəli.

26 Pa tənaya mpε muŋu taa kέ paa hənti

na sonsompee waasi pa təo.

27 Ama, ma nyəmá mə taa layatv,

na huvvee nna í huvki ma təə tə.

28 I pəəsəyı sì tonjtvnnaa

na asayaa mpe pa təesı we le?

29 Ilə í tā pəəsi mpatəntaa

na í cəkəna mpi pa nawa na pá yəyətı tə?

30 Pə kentiyı isayav təə ké asaala

kuyaku kέ, na pέ cələ-i na Isə pάáná.

31 Awe ká pəəsəna-m təntə nte ma təŋ tə tə tə?

Na í leeti-m ma isayatv?

32 Paə pona-i təpinte kέ,

na pá feñiyı i pəlaav təə.

33 Yəlaa təna təyvna caña na pá təŋəyı

i waalt, na pá kooliyı-i sì: Tetv í la-nj kaafala.

34 Me ilə, tam kpai nyəntv ke í heesəyəna ma laŋle.
Mə kvcəcətv təna kέ kvtvsvtv kέ.

22

Ilfasi nyəntv

1 Mpúgyú Temaq tv Ilfası cəwa Soopu sì:

2 Isə ii təeləyı yulv sì í waasi-i.

Ama ye yulv wəna nyvgy taa mayasəm, i təyı i wəsekı teu.

3 Na yulv í siyisaa yaa i tewa təkpataa,
weye pə waasəyı Toma təna tv?

4 Pə taya nyá isəsele teu təə kέ

i həŋ nyá ηkpaŋyv na í huvkəna-nj.

5 Nyá kawalaya katatəlaya na nyá isayatv
tam nyəntv təə kέ Isə həŋ nyá ηkpaŋj.

6 Mpí tə, n mukaya nyá teetunaa wontu
ke telvma ke musuŋ, na pē yeki-weyę kpete.

7 N pema lvm na tøyənaya
ke wei lvkətu na nyoyəsi ka piwa tə.

8 Yolv toŋ tu na kalampaanı tu
ka tənnna tetv, na í caya tə taa.

9 N tøyəna leelu ke niŋ kakpası, n pəla sulav niŋ.

10 Pə təo kē katəsi tama-ŋ
na səyəntu anaam náá tuti-ŋ.

11 Səkpetuyu nyala nyá təo,
nn naana tiili, lvm səsəom lipa-ŋ.

12 Isə we hatoo isətəa kē na í təe
isətulvəjasi təo, na í nyənəyəna sì nyəeŋ taa.

13 Iləna nyaa mayasəyı sì Isə tá nyi puv.
I kaa pəsi na í təe isəŋmuntu təo
na í huvna-tvəy atə.

14 Isə təŋ isətənyuŋ ntompee təo,
na ŋmuntu taka i təo, u naana tiili.

15 N caa sì n̄ təŋ
asayaa mpaav kypənuyu kē?

16 Pə temə-weyę kpiisuyu kē, na pə waatv ta tata,
isü lvm kuukuyu koluŋa tə.

17 Haləna yələa mpe pá təŋ
Isə Toma təna tu sì: Yele-tu təpamm.

Weye n pəsəyı na n̄ la-tv?

18 Pəyele inı i ka hayasəna pa təesi nyəma ke toŋ.
Isə í ponə asayaa ləmayasəe anəyı pooluŋ.

19 Yələa kypama na mpa pa fei təm tə,

paa ná pa wakəlvyg na pá woŋ-wε.

²⁰ Pə wakəla pa kolontunaa
na kəkə nyaya pa wənəv.

²¹ Təv, nyá na Isə í ciiki na pə həti-ŋ.
Waatu inəyɪ n ká nu leleŋ.

²² Mu ma kusəyəsətu na
ní təki ma təm ke nyá lotu taa.

²³ Ləsɪ mpi pə ta siyisi təyə nyá te,
na ní məlɪ Toma təna tu təe na í tayəni-ŋ.

²⁴ Lə nyá wula kʊpəmpəŋ ke
atəyə ləəv pəe həkv taa.

²⁵ Iləna Toma təna tu pəsɪ nyá wula,
na nyá liyitee həwə.

²⁶ Waatu inəyɪ i ká pəsɪ nyá leleŋ kʊpəŋ
təlulə ná ní təkəyɪ-i niŋ.

²⁷ N ká sələməyɪ-i na í nukɪ,
na ní yoosiyi nti n ka yəyətaa ná n sū tə.

²⁸ Paa ntiyi n sūwa, n waakɪ kέ,
na nyá mpaaū həlvəmɪ.

²⁹ Mpi tə, Isə tisiyɪ kalampaanı nyémə kέ.
Iləna í waasəyɪ wei i pasəyɪ i tı tə.

³⁰ Isə ká waasi wei i ta ke isayəv
təyə i tənəŋŋ wəetv təo.

Paa tasəkəle tu i waasəyɪ-i kέ.
Sı í tə tənəŋŋ taa,
iləna pə ya i nyuŋu.

1 Mprúgyú Soopu cəwa sɪ:

2 Nəənəə tə, ma wula pəsa pááná kέ.
Ilenə ma wahala náá təkəyɪ ma feesinj.

3 Hal, ye maa nyəmá Isə te,
maa pola i təcayale kέ.

4 Maa hvla-i ma tampana.

Mpi tə, təmnnaa su ma nəyə taa kέ.

5 Hal, maa nyəmá nti i cəəkaya-m tə
na ma cəkəna nti i heelaya-m tə.

6 Ilə i ká kaasi i taa toma sɪ i kvləyɪ ma təə?
Aai, i ká ke ŋkpaŋyv kέ na i nu ma kuyəyətutv.

7 Ilə i ká ná sɪ i kolontu iŋi i
təyəyɪ tampana, ilenə i ná sɪ i təm huvlv
ka cə-m tam təə.

8 Paa ma pola ilim təlulə, i fəi,
yaa ma məyŋna pə tətvlə maa keesiyi-i.

9 Paa ma pəeekəna ilim ntəyəŋ təə, maa naaki-i.
Yaa ma keəna pə mpətəŋ təə, i fəi loosuyu.

10 Pəyele i nyəmá mpaav ŋku ma kpayaa tə.
Paa i mayasa-m ma lu kέ təsoolii, iſu wula kypaŋ.

11 I nəntaaldəŋ taa kέ ma tukaya ma nyəŋ.
Ma təŋa i mpaav ke mprúgyú ma ta heli.

12 Ma ta lə i nəyə taa kvsəsutv.
Ma pəta ma təyɪ i luyu nyəntv taa kέ.

13 Ama ye i tu ntiyi i taa,
i yeki-ti. Nti i səəlaa tə ntəyɪ i laki.

14 Nti i ka suwa ma təə təyə i laki-m,
I ká su ləntənaa ke mpv tətə.

- 15** Pə təo kέ ma apalvtu leki lsə kiŋ.
 Ye ma kpaŋa hʊwɛe lə sɔyəntu kpaakı-m.
16 lsə Toma təna tu yəkəna ma apalvtu
 na í tu-m sɔyəntu səsəəntu.
17 Mpi tə, pə taya səkpətuyŋ ŋku ku waasa ma təo tə,
 ŋku ku wakələna-m.

24

Soopu nyəntu tətə

- 1** Ìmrúyú Soopu tasaa sì:
 Pepe təo kέ lsə Toma təna tu ta sù kuyakv
 ŋku i nyəntaa ká na-i na í hʊvukəna tə?
2 Pəyele yəlaa tuusiyi pa tetv toosi,
 na ləlaa náá tiikiyi kaləkəŋ kuymuləŋ.
3 Pa ləekəyi sulav ke i kpaŋaya,
 na pá kpaŋa leelu nau ke təlvma.
- 4** Iləna pá suliyi kuyyəntvnaa ke mpaaav taa,
 na pá yəkəyi-wé na pá tusiyi.
 Na pá caaləyi-wé sì pá ŋmeləyi.
5 Pa pəsə tsu taale kpaŋasi ke nyutv taa kέ.
 Tanaŋ ahula ke pa luki na pá puki
 pa piya təyənaya pəekuyŋ ke wvlaya tetv nti tə taa fəi
 cayav tə.
- 6** Tetelatv taale taa kέ pa kvi.
 Iləna pá kundi tsayav tuŋ wei pa yaa sì ləseŋnaa tə.
7 Pa həntəyi ahoo ke kpete kέ, kvtakəm fəi.
 Pa fəina sayatanaa ke saa wei watv kpaakı tə.
8 Tev nuŋi-węye pulası taa kέ.
 Təsuvle fəi.
 Iləna pá cəəsəyəna kuykraməŋ.

9 Pa kəələyı sulau ke həla təo,
na pá leekı-i na ton.

Iləna pá kpakəyı konyəntvnaa tokonaa ke təlvma.

10 Pə waalı iləna pá tu-węye tənte ke kpete, wontu fei.
Na pá sukəyı-węye təyənaya ke nyəgəsi.

11 Pa muləyı tuşu ńku pa yaa sı Olifi tə ku pee nim,
na pá nyaasəyı tuşu ńku pa yaa sı leseñ tə ku pee ləm
na lükətə.

12 Acalee taa yəlaa mpa pə kuvwa
na mpa pa caaki səpu tə,
pa mələyı na pá makı kapusi na pá pəekəyı sı pá
Waasi-wę.
Ama Tacaa naa paasəyəna acaalətə nti.

13 Lempa ná ké mpa paa caaki nyaaləm tə.
Anı pa ta nyı Isə mpaanı,
pəcő paa tu təjəyı-i.

14 Tefemle ke yulukulu kvləyı
na í kú wahala tu na konyəntv,
na ahoo yu, iləna í təe ńmuləm.

15 Apalı wasaŋkali feŋiyı səkpətuyu taa ké,
na í takəyı i isəntəo ké pəcəkəle
na í təŋ si: Nəyəlu kaa na-m.

16 Ahoo ke ńmulı yəkəyı kutuluyu na í ńmulı.
Ilim taa, iləna í təki i təyı i te.
I ta nyı isəna nyaaləm wəe tə.

17 Paa tananı ńku ku ké mpeye səm səkpətuyu ké.
Mpi tə, pa nukı pə səyəntv səsəontv.

18 Isayau wəe ké isu ləm təekuyuna kaawulaya tə.
I təcayale ké mpusi nyəntə ke tetə taa ké,
i kaa tasa tuij wei pa yaa

sí lesenjaad tó i taale mpaau ké təjuyu.

19 Teitei isu wulaya
na hañaya nyøækuyu teu tømpuu lvm tó.
Mþúgyu atetøle teekøna isayau.

20 I too kvlvlv ká sœ i tœ.
Pa kaa ñmaa i hæte ke tiili.
Ule pø pøla isayau nté isu tuyu.

21 Mpi tœ, i tuyi wahala ke kaalulaya ké,
na í kisiyi kwpantu lapu ke leelu.

22 Aai, Isø tonj tœ,
i yeki ké na mwsunyntu naa weesiñ tayaløyi.
Pa tayalanøyi pa nœahæe tœ ké sœjuyu,
pøyele pa taa teeløyi weesuyu.

23 Isø yeki na pá cayana pa ti.
Ama i feñiyi pa tønte taa.

24 Laasaya tœ ké yøløaa
mpø pa sœjøyi, uena pø saali.
Na pá kpili nyøøj, isu tuyu hætuyu wuluyu tó.
Na pá lontili, isu pa setuyu lœluyu tó.

25 Awe ka kpøesøna-m sí pø taya mpø?
Awe ká pøsi ma tøm ke kpøte?

25

Pilita nyøøntu

1 Mþúgyu Suha tv Pilita cøwa Soopu sì:

2 Isø kele tonj sœsøøj sœgøntu nyøøj tv.
I haaki hæsuyu na toma ké hatoo isøtaa.
3 Awe pøsøyi na í kala i samaa?
Yaa awe u naakøna i nyaaløm?

4 Yolv kaa pəsi na í siyisi
yaa í wee Isə tənaŋŋ.

5 Paa isətu mayamaya, yaa
isətulvəŋŋasi, sì fei Isə tənaŋŋ.

6 Kacəŋfana yolv pəyaya
ŋka ká we isu atantaaliya tə?

26

Soopu nyəntv

1 Mpuyvle Soopu cəwa sì:

2 Puwe! Ama n nyəmá icam sənav,
n nyəmá wei i feina toma tə i tem.

3 Ama n nyəmá ləmayasəe fei tu ke layatu
tasvγu, na n̄ hvləy nyəm səsəəm.

4 Aweye n yəyətəy i təmnaa mpe?
Na awe tu təna-təy nyá taa?

Isə toŋ ke pə təna pə təo

5 Sətaa seliyi pa təcayale taa kē hatoo lvm təe.

6 Mpi tə, Isə naakı atetəle taa kē təceicεi.

Pəyele pə kεela púyγu səsəəuŋŋ ŋku ku təo kē,
pvlv tā kenti-i.

7 Ini i pəna isətənvgu ke yem taa,
na í susi antulinya ke kpete taa.

8 Ini i hayasəna təv lvm ke isəŋmuŋtu taa
na tə lá yuŋ, pəc̄ tə kaa ya.

9 Ini i takəyəna i kumte təo
kē isəŋmuŋtu isu saalaya.

10 I pu ŋmaalaya ke teŋku təo,
na í cəo na í ta.

Haləna pē suna səkpetuyu na nyaləm pē tənaya.

11 Ye Isə holaa, səyəntu kpaakı
isətənuyu akelenaa kē na pá seliyi.

12 I toŋ ke i selisiyina teŋku.

Iləna i wakəli isəcav na i layatv.

13 I feesinj keela isətənuyu təo.

Iləna i niŋ náá tulı təm səsə wei i seekaya tə.

14 Pē tənaya mpv i təma nyaləmle nté,

na tə nukı a taŋ ke pəcə pəcə.

Ilə awe ká pəsi i toŋ kəkətə səsəəle ke nuu?

27

Soopu nyəntu tətə

1 Mpuyvle Soopu kraya i kuyewiina si:

2 Ma tuukina weesuyu tu Isə Toma təna tu.

Wei i peŋi-m tampana, na i wakələyı ma laŋle tə.

3 Ye ma weesuyu kaasaa,

na Isə feesinj we ma müna təe.

4 Ma ntompee kaa yəyəti isayatv.

Pəyele ma nsəmle kaa ləsi pəpətə təm natəli.

5 Mpusi i polo pooluŋ, na mpi maa ha-meyə
tampana tə.

Haləna ma səm, ma kaa kisi huluyu sı ma feina taalı.

6 Ma təka ma tampana kē, ma kaa yele.

Pəyele ma kuyeeŋ təm fei-m feelə kē ma taa.

7 Pē pəsi ma kolontu ke isayav,

na pē pəsi ma təo kuvlu ke wei i feina tampana tə.

8 Ye Isə tama isayav tomle

na i ləsi i weesuyu,

pepeye i tasəyı təeluyu?

9 Ye lañwakəlle mayana-i lsə kaa nii i wula.

10 Piι wee si Toma təna tu ke
i lañle i heena na i sələməyi-i tam.

11 Maa seyesi-meyəs lsə mpaan təm
ma kaa ñmesi-meyəs mpi pə pəle Toma təna tu tuwa
tə.

12 Ama pa təna pa nyəmá nti tə wee tə.

Ilə pepe təə ké pa yəyətəyi təm kpəte nyəntu?

Kawaaya ñka kaa leeliyi tə

13 Mpi lsə Toma təna tu suwa si yulv isayav tete,
na muşvntu kpəncou təyəle si:

14 Ye i piya hukaa, yoou ká kuna-wə.
Pəyele təyənaya kaa talə pa piya piya.

15 Yulvkuşəkv ká kuna mpa pi səc tə,
pa leelaa kaa wii-wə.

16 Ye i kaawə liyitee isu kanyəŋja,
na wontu isu afəla.

17 Siyisili ka suuna-ti,
na yulv kupaŋ náá təyə i liyitee.

18 I təyaya we ké isu huu huukuyu tə,
yaa isu taŋlu sikuyu cokəle tə.

19 I həntuyu waatv, i ké liyitee tv.

Ama i ká feŋ tə, á muŋka yem.

20 Lañwakəlle tutiyi-i ké isu lvm,
na kacuculaya náá kpaya-i ahoo taa.

21 Ilim təlülə heelim ləsəyəna-i
i təcayale na toŋ, na pə kələ na pə təenə.

22 Pa təəki-i nyəmá ké na pətəətəle fei,

na í kaasəyí i tí sú í se.

²³ Iléna i nalaá kpasəyí amukvñ ke i tóm,
na pá hvləyí kacvylasí.

28

Ləmayasée ké Isə kvcəəv

¹ Té nyəmá lijitee nyəyətu təhulle,
na timpi pa nyaaləyí wvla tó.

² Tetv tée kék pá ləsəyí nyəyəluyv.
Iléna pá ləsi kvsəemuyv ke pəle taa.

³ Nyəyətu hullaa pukina fətəla kék
na pá pəekí timpi timpi kəla
lumaj təyə pəe wena a ŋmela atetəle taa tó.

⁴ Pa huliyi púygv kék na pá hatələna yəlaa təcayale.
Nəħħee kpisiyi sənav,
iléna pē susi-weyg yem taa, na pē fiisiyi-wə.

⁵ Tetv ntí tə təo pa haləyí təyənaya tó
pē caya kék isu kəkə pəsa-təyí kpəntəlasí
ke tə kite tée.

⁶ Timpi tetv ntí tə pəe wee təyə pa hikiyi
lijitee pəle nte tə we pooku təle tó, na wvla mvlum.

⁷ Cólóu ta nyi púygv ŋkv ku mpaav.
Pəyele yepeleku tá loosi-kó.

⁸ Taale wontuyu aka nəyəlv,
ya a təyəlaya ta təyta-ku.

⁹ Yvlu paasi tvaá kükpmuyv ke niŋ,
haləna í kpəsəyí pəoŋ na i kila tée,
na í pəsəyí-i kpəntəlasí.

¹⁰ Na í huliyi kükpmuyv taa kék pəoŋ,
na í naakí ku taa küpampam na i isəpəle.

11 Na í təəki lvm təkpentenaa ké akəla,
na í pukina mpi pə ŋmelaa təyə nyaaləm taa.

12 Ilə leye ləmayasəe ná wəe?

Nyəm təcayale ke le?

13 Yulu ná tá nyi pə teu.

Pəyele pə tu fei yələaa tətu taa.

14 Púýgú anaam sì: Ləmayasəe fei ma taa.

Tenku sì: Ləmayasəe fei ma cələ.

15 Pa a yakti-yə na wula yaa liğitee.

16 Pəyele pa a layasəyəna-yə

na Ofii tətu wula, yaa liğitee pəe
kukpəetee na pooku nyəna.

17 Pa kaa kəesəna-yə na kpaləpa yaa wula.

Pəyele pa kaa pəsi na pá layası-yə
na wula kvpampaq həyaya.

18 Pa a kəesəyəna ləmayasəe ke
pəyəlası, yaa kpaləpa nyininyini.

A kəla teu ke lutu pee nna a wə liğitee tə.

19 Itiyopii liğitee pələ nte tə wə

Kasasaña tə tə ta hajnə-yə.

Pəyele wula kvpampaq mayamaya u kəesəyəna-yə.

20 Ilə leye ləmayasəe ná lükəna?

Yaa nyəm təcayale ke le?

21 Ləmayasəe ŋmela weesuŷu nyəm tənaya,
suması u loosiyi-yə.

22 Səm na púýgú səsəəñku pa təñ sì:

Tə nu pa yəyətəyı a təm ke kvnü ké.

23 Isə tike nyəmna a mpaav na a təcayale.

24 Mpi tə, i naakı ké na pə tala tətu tənaya.

Pəyele i cəkəna pə təna mpi pə wəe tə.

25 Waatv wei i t̄wā heelim ke
ton, na í pi teñku t̄nası t̄.

26 I su tev ke ku waatvnaa na ku lona,
na í h̄ee mpaav ke tev nyəyəsuv na ku calanaa.

27 Waatu məȳi i naawa ləmayaſee na í mayası-ye,
na í su a kite na í sa-ye.

28 T̄naya i suwa yəlāa si:
Ləmayaſee nt̄e Tacaa Isə nyamnau,
na isayatv yepu nt̄e nyəm.

29

Soopu t̄m kantəkaya nyəntv

1 M̄pýḡ Soopu k̄raya i k̄nyəwiina si:

2 Pepe mələyəna-m̄ isu too il̄e,
saa wei Tacaa feñaya ma t̄o,

3 na i fətəla m̄ȳi ma nȳv̄ taa t̄.
Ma t̄nayaana i nyaaləm ke ahoo k̄e.

4 Ye piu məlayana-m̄ ma wule taa,
isu waatv wei Isə yaakaya-m̄ i taapalv,
na í feñiȳi ma t̄eyaya t̄o t̄.

5 Toma t̄na tu ka we ma kin̄,
na ma piya tv-m̄ hekv.

6 Naaləm ka t̄ləna-m̄ k̄e t̄h̄o,
na nim k̄pen p̄e t̄nyaasəle ke k̄ukpatuv̄ t̄o.

7 Waatv wei ma luki nənç̄o t̄ee si,
ma caki icate s̄osaa t̄cayałe t̄o.

8 Ye pa na-m̄, ifepiya ná h̄eləȳi k̄e,
na k̄ukpatəlaa náá k̄uləȳi na pá səȳəȳi.

9 K̄rayalaan na sunaya yəȳataya,
na pá k̄paaki nəəsi.

10 Awulaa mayamaya ná suŋaya ké,
na pa nsəma matəna pa tantahaan.

11 Mpa pa nukaya ma təm tə, pa yaakaya-m lelen
nulv ké.

Mpa pa naakaya-m tə, pa ləsəyı ma aseeta.

12 Mpi tə, ye konyəntu wiiki ma waasəyı-ı ké.

Ma səŋna sulav wei i feina paasənlv tə.

13 Mpa pa caakı səpu tə,
pa kooliyı-m kypantu ké,
na má heesəyı leelaa laŋa.

14 Siŋisųgu ke ma suuwā isu toko,
na tampana təŋyug, isu capa na kahuka.

15 Maa wəe ké isu yulvum isəle.

Maa wəe isu kaakclaya nəhəle.

16 Mayale konyəntuña caa.

Ma paasəyəna mpa ma ta nyı tə, pa təm ke teu.

17 Ma yəkəyı asayaa tamasi,

na má wəyəsəyı təyənaya ke pa kela taa.

18 Ma təŋaya sı maa kpatəli ké təkuŋkuŋku.

Maa sı ma tante taa isu sumaya.

19 Ma wəe ké isu tuŋu ɳku ku lila kama lvm taa,
na cələv niyitiyi ku pilinasi ke ahoo tə.

20 Ma teeli ká wəe tam ké i kaa sı,

na ma toma isu təəv ɳku ku nyəə teu tə.

21 Yəlaa nukaya ma təm ké,

na pá taŋaa na pá myı ma layatv tasvıg na pá suma.

22 Pa nukaya ma təm ké pa tənaya.

Ye ma temə yəyətuv ɳəyəlv u cəəki natəli.

23 Yəlaa taŋaya-m kέ, na pá haawa
nəəsi isu pa taŋuyu təv tə.

24 Ma muŋulayana-weyę, ilę paa tuŋuṇa.
Pəyele paa pəsəyı na pá wakəlɪ ma isentaa hətuyu.

25 Maa kəna pa nyuyu tu,
na má huləyı-weyę mpaan ńku paa təŋ tə,
na má we isu wulau ke i kpekəle yəlaa taa.
Ma həesaya laŋwakəlle nyéma laŋa.

30

Soopu təm kantəkaya nyəntu tətə

1 Mpúyú Soopu tasaa sı:

Ama nəənəə ilę,
piya woŋiyina-m.

Paa nyəŋna ma kpatəlaya.

Pəyele pa caanaa taa tala sı,
má tu-weyę hası nsı sı feŋiyı ma kaləkəŋ tə sı taa.

2 Pepeye pa toŋ waasəyı?

Anı pa kaa tu pəsı na pá kpatəlɪ.

3 Nyəyəsi, na laŋuyu pu-wε,
na pá te taasi, na pá seeki lona nna pə kpiisa
too ləŋ na a wulaa tə, a taa.

4 Pa kpesəyı tuusi hatu ke hotisi kila.

Pa təŋənaya nté pa te tiikası nasəlɪ sı lila.

5 Pa təŋənəyı-weyę yəlaa taa,
na kokoole, isu ńmulaa.

6 Pa təcayale nté tetəka səsəəna kvtəminj tεε,
na pεe tεε, na kvtəpaməŋ pəɔŋ taa.

7 Səwa hotisi tεε kέ pa mawa tətim tətim,
na yəlaa nukı pa wula.

8 Pa kέ tetelataa, na nyəəŋ feinaa,

na pá təyənəyɪ-wəyə teṭu taa.

9 Nəənəə maya pa cakəna, na pá yookina-m yontu.

10 Pa taa kpaakəna-m na pá haakı-m siyile,
halı pá təəkı-m ntayama.

11 Isə pasa-m na í məjna-m atə.

Iləna pá kpisi pa tı kpav, na pá nyənəyɪ-m yem.

12 Ma ntəyəŋj təo kék pa kvləyɪ.

Pa təyv-m katəsi sı pá peti-m na pá pəekəyɪ
mpaav sı pá hiki-m na pá wakəli-m.

13 Pa təka ma mpaav na pá lıki

ma wakəlvəŋ. Nəyələn u səjna-wə.

14 Pa tapaya ısu púyŋ́ səsəəw ke pa svvnaa,
na pá kpetələyɪ təmaya tampana təo.

15 Səyəntu kpaakı-m kék na pə kpiisi
ma teeli ısu heelim.

Ma nyvŋ́ yapu ná salaa, ısu isəŋməntv.

16 Nəənəə ma weesuyu caakı lıw kék,
ma we wahala kuyeeŋj taa.

17 Pə sáléyɪ ma muwa taa kék,
paahoo máá həesəyɪ wəsəsɪ.

18 Isə kpa ma toko taa na toma,
na i ləla ma capa luyu təe.

19 I ləyə-m afəla taa.

Ma pəsa tələma na muvŋ́.

20 Isə ma yaakı-ŋ, nn saŋ cəv.

Pəyele n səjə ma kəŋkəŋ taa,
nn tu nyənəyɪ-m.

21 N təyɪ-m kuyeeŋj na pətəətəle fei,

n cœsəyɪ-m na nyá toŋ.

22 N yelaa na heelim səsəom kraya-m.

N yelaa na ma seliyi kacuculaya səsaya taa.

23 Ma nyəmá teu si səm teyə n̄ pukina-m.

Weesinj nyéma təpote nté.

24 Ye yulv caakı lepu, u təkəyɪ niŋ?

Wei i wε wahala taa tɔ,

u wiiki na í yaa si pá səna-i?

25 Ma wiikaya wahala nyéma tɔo kέ,

na má wəna konyəntvnaa pətəatəle.

26 Təcayaṇav, na nyaaləm kε maa taŋaa.

Ulenā səkpətuyu na wahala náá mayana-m.

27 Wahala kuyeeŋ tutuyu-m kέ,

na ma laakalı pəsəyɪ kvtamsa.

28 Ye ma təŋ səkpətuyu, nəyələ u həesəyɪ ma laŋle.

Ye ma səŋja samaa taa wula kέ.

29 Ma pəsa t̄su taale hasi taapalu kέ,
yaa taataanaa camna.

30 Ma tənuyu piliyi kέ,

na kú litiyi. Pə sáləyɪ ma muwa taa, na á wələyɪ.

31 Ma saŋku pəsa səm nyəŋ kέ,

na ma həlaya náá huləyɪ səm yontu.

31

Soopu kantəkaya nyəntu tətə

1 Ma su ma təyɪ nəyə na tuunav si,
má taa nyəni pəelə nəyəlu na má nyulı-i.

2 Ye pə taya mpu, ma feina kpancoou,
yaa ma paan nyəm napəli.

Maa taŋ sɪ Tomɑ təna tu í tilinɑ-m na ɪsətəaa?

3 Kvtakeesəŋ ke pə wakələχi,
na wahala náá mayana wakəllaa.

4 Isə nyəmá ma mpaanŋ na ma təntə təna.

5 Ma ta tɔ mpaav kvlooluyu taa.

Pəyele ma ta la acilayatu natəli.

6 Isə mayası-m na nyá mayasəlaya kvsiyisaya.
N ká ná sɪ ma ta wakəlɪ tiili.

7 Ye ma yela mpaav kvsiyisuyu,
yaa ma ɪse yelaa na má nyüli ma lotu taa,
na má pilisi ma tɪ na ɪsayatv natəli.

8 Ilə nəyəlv í təyə ma kvhələm
na pá kpəsi mpi ma səwa tɔ.

9 Ye ma nyüla ləlv alv,
yaa ma tɪ cəŋja alv ke ma təyəntəle nənəyə təε.

10 Ilə ma nyəŋ i pəsi nəyəlv təmlə tv,
na paa apalv wei í lana-i ɪsəna i caakɪ tɔ.

11 Pə taya pvlv,
mpv inɪ pə ké acaalətv səsəoŋtv ké.

Pə wəε sɪ paa hvvlu wei, í hə pə latv ηkpaŋvvgv.

12 Ye ɪsii maa lapa mpv ma ɪsayatv ka pəsa kəkə ké
na ká nyaya ma wenav təna.

13 Ye ɪsii maa nyəna ma təmlə tv apalv yaa
alvnyəŋ ke yem ké hvvle taa, na má tā ha-i tampana.

14 Ilə waatv wei Isə ká kəo feŋuyu na í pəəsi-m tɔ,
wentiyi maa cɔ?

15 Mpi tɔ, Isə kvlum wei inɪ
i lapa-m ma too lotu taa tɔ,
inɪ i lapəna pəle tətɔ.

16 Ma ta pε acamaa ke mpi pa nyuləyi tə.
Pəyele ma ta yele na leelu isε nyəŋ.

17 Ma ta təyəta ma mutiya
ke ma tike na má pε sulav.

18 Hatoo ma pəcaatu ke ma na sulav tə puwa,
isui yulu na i caa.
Ma paasəyəna leelu ke too i həow tee kέ.

19 Ye ma nawa nəyəlv na i cəəki,
na i feina wontu,
yaa kənyəntu laja kətakvəy,
20 ma haaki-i ma heej həntu kundi kέ,
na i takı na pε haŋi-i na i səe-m.

21 Ye isui təm həvlaa səna-m
na má nyaasi sulav nəyəlv,

22 ilə pε kpəesi ma ŋkpələŋja
ke ma asəŋkpəku təo, na ká pəli ma ŋkulujə taa.

23 Mpi tə, ma nyəŋna Isə mpuisi kέ,
maa pəsəy i na ma səŋ.

Ma feina ma təy i Isə səsəontu kiŋ.

24 Ma ta tu ma naani ke wylə təo.
Pəyele ma ta peti ma təy i liyitee nyəyəlvəy.

25 Pε taya ma wənau səsəom
yaa mpi ma hikaa təy i ma tu naani.

26 Ye ma nawa ilim na pε nyaaləm teu,
na má nyəni isətu, na ilé i təekəna i caŋəm.

27 Pε puŋusi-m ma lotu taa
na má nyəni-wε, isui Isə, yaa má səe-wε.

28 Ye ma lapa mpu, pε kέ isayatu səsəontu kέ,
pε mwna həvlaa i tu-m saləka.

Mpi tə, ma lu Isə waaləyi.

- 29** Ma laŋle ta heenä ma kolontu wahala.
 Pəyele ma ta ɻmaaləna i konyəntəŋəle nte tə mayana-i tə.
- 30** Ma ta tisi sɪ ma nsəmle i sələmi
 ma kolontu iñi i səm na té pənti.
- 31** Ma təyaya nyáma yəyətəŋi sɪ
 nəyəlv fei wei i ta təyə ma təyə nantu na i nyəyəsi tə.
- 32** Muwlv u həntəŋi awali kέ ma te.
 Ma tułəŋi ma nənəyə ke mpatəntu kέ.
- 33** Ma ta ɻmesi ma kawalaya, iñi ləlaa lakuyu tə.
 Yaa má kisi ma tasəkəle tisuyu.
- 34** Ma ta nyana samaa, yaa yəlaa kuyuyu
 na má su na má yele nənəyə ke təyənav.
- 35** Hai, awe hikiŋi-m wei i ká nuna-m tə?
 Ma kantəkaya kuyəyətəntu ntə.
 Toma təna tv i cə-m na i hvli-m nti
 ma kolontu ɻmaawa ma təo tə.
- 36** Maa te ma nyuyu ke ma kolontu kuyəmaŋmaatu
 ntəŋi,
 iñi ntenuyu, na má layalı-təŋi ma asəŋkpəkiŋ təo.
37 Maa heeli Iṣo kέ ma kvləpəle təna təm
 na má polo i kiŋ təkaa, iñi awulumpu.
- 38** Ye ma taale wiiki sɪ pέ leeti-m
 na tə taa awasa pələŋi iñəlv.
- 39** Ye ma təyə a kvləlvu ke faalaa,
 na má muŋuli a nyáma kuyəma.
- 40** Ilə ma kuyutuum i yele nyəv,
 na səwa na nyutu isayatv leeti.

Soopu kuyəyətəntu tənaya ntə.

ILIHU KUYƏTƏNTUV

(*Titite 32-37*)

32

1 ÍMpýgú Ilifasi na Pilita na Sofaa, pa yela Soopu ke
cœu ke timpi i nyənəy়i i təy়i yulv kuraŋ tə.

2 Ntəna pááná haŋ Ilihu, wei i kék Pusi kpekəle tu
Lam ləlvəy tu Palakel pəyalv tə. Mpi tə, Soopu təŋ si
Isə nyənəy়i inəy়i siyisilu.

3 Pé kaasi i taa haŋna i taapalaa tooso kék. Mpi pə
təo pa ta pəsi na pá cə Soopu ke natəl tə. Paan na mpu,
pa kú i təm.

4 Ilihu ka kəna i taapalaa taa səkpelu. Pə təo kék i
sumə na pə təkəna-i yəyətaya.

5 I kəma na í ná si apalaa tooso inu i laŋa kvcəcətu,
ilena pááná haŋ-i si səsəm.

Ilihu hvlyayi i kvcəcətu kvtoluyu

6 ÍMpýgú Ilihu təma si:

Meyęe səsaa
na maya pəyaya təy় ma selaya si,
má taa hvli-meyęe ma nyəmtu səsəontu.

7 Kvkpətəlaa na mpa pa piusi təowa tə,
mpreyęe pə wəe si pá seyəsi ləmayasəe təm.

8 Təm tampana təo, feesuyu ḥku ku kék
Toma təna tu nyəŋku tə, ḥku ku wəna yulv taa
na kú haaki-i nyəm.

9 Pə taya piusi payale tuvəna yulv ke ləmayasəe.
Pəyele pə taya kvkpətəlaa tike nyəmna kviyisim.

10 Pə təo kék ma təŋ si, i ke ḥkraŋŋ
na má tətə, má kilisi-meyęe ma nyəm təm.

11 Má kema ḥkraŋŋu ke mə ləmayasəe taa,

ile maa taŋaa ké sɪ,
mə kuyəyətutu í tə.

Haləna í te mə təm mayasuyu ke teu ke hatoo mə lotu
taa.

12 Ma nū mə təm ke teu ké.

Ama nəyəlvu ta kəlī Soopu na təm.

Pəyele nəyəlvu ta pəsɪ na í cə Soopu kuyəyətutu.

13 I taa tə sɪ:

Tə hika ləmayaſee.

Isə tike ka kələna-i, pə taya yəlvu.

14 Pə taya maya Soopu yəyətaa,
ile ma kaa cə-i mə kuyəyətutu.

15 Səyəntu kpa-mə, í laŋa kuyəyətutu,
u tasəyı cəv.

16 Maa taŋaa ké isu í ká yəyəti.

Ama í suma yem na í kpisi cəv.

17 Ilə maa cə na má həli-meyə
nti ma həvək tə.

18 Təm su ma lotu kέ,
na feesuyu caaləyı-m sɪ má yəyəti.

19 Təm kpaakı ma taa, isu pa suukuyu svlvə ke
pə huluŋ kufan taa, na pə caa pə yasi-i tə.

20 Maa kuli ma nəyə kέ, na má yəyəti,
na má cə, iləna pəcō pə həsəna-m.

21 Ma kaa seəna nəyəlvu təcə,
yaa má cəsi mə taa nəyəlvu.

22 Pə taya pəlv, ma ta nyi cəsuyu.
Ye ma tu lapa mpv,
ma ŋmalu ká kəəli-m ləŋ kέ.

33

Ilihu kuyayatutu totə

- 1** Mpúyú Ilihu tasaa si:
Pənente Soopu ke nkrañj, na n̄ nu ma kuyayatutu.
- 2** Nəənəa ma kuliyi ma nəyə,
na ma nsəmle yəyəti.
- 3** Hatoo ma lotu taa siyisuyu təm ke maa yəyəti.
Tampana siyisiyi tike ke ma nəyə ká yəyəti.
- 4** Isə Toma təna tu feesuyu ȳmana-m,
na kó haaki-m weesuyu.

- 5** Ye n pəsəyí n cə-m,
tayanı nyá t̄ na má na-ŋ t̄ suli.
- 6** Isə nyənəyí ma na-ŋ ké kuluñ kέ,
cuyu tətəyə pa ȳmana má.
- 7** Mp̄u t̄, taa nu ma səyəntu na p̄e liyiti-ŋ
na ma səsəontu kəli-ŋ.

- 8** Soopu yəyəta ma nkrañj taa,
na má nu i nəyə si:
- 9** Ma we tənañj kέ, ma ta la kawalaya,
yaa isayatu natəlì ke paa pəcə.
- 10** Paa na mp̄u, Isə hikiyi timpi i ká kaləna-m
na í nyəni-m i kolontu t̄.
- 11** I kayatəyí-m na í feñiyi
ma tənte təna taa.

- 12** Soopu, n̄ feina tampana.
Mpi t̄, Isə kəla yulv təcayacaya kέ.
- 13** Pepe təo kέ n caa n yoona Isə?
Mpi t̄, yulv u pəsəyí na í cə i kuyayatutu təna.

- 14** Wulee Isə yəyətəyəna yaasi lelu kέ.

16 Iləna wulee í yəyətəna ləlu.
 Paa na mpu yəlaa u laki laakalı.
 15 Waatv wei yəlaa həntəyí ahoo,
 na pá too ısu pa səpa təyə
 16 Isə yəyətəyəna-weyə pa tooseenaa taa.

16 Iləki pa təo na səyəntv kpa-wə,
 na í yəyətəyəna-weyə pa əkpaŋŋ taa.
 17 Iləna í kees yəlv kə i küləpəntv taa,
 na í su tənaya ke yəlv kalampaani.
 18 Mərúyó i waasəyí yəlaa ke səm taa,
 na í yaki-weyə nyəmá nəyə taa.

19 Isə kpaaləyí yəlv na wusasi nsı
 sı huşa-i na í lvki i tənuyən taa kέ kvtamsa təyə.
 20 Iləna mətv lu-i luŋu,
 na pə krepəjna təyənaya ənka i səela teu tə.
 21 Iləna í té taasi ke katatəlaya,
 na í yele nyəyən tike.
 22 Waatv ınu i we pəlaav nəyə təo kέ təcomlaa,
 na i weesuŋu ke səm niŋ taa.

23 Ama ye ısətaa tillaa iyaya taa kvləm
 wei i səyəna yəlaa, na í hvləyí yəlv kə
 i küləpələ tə, i we i kinj,
 24 ısətaa tillu ınu í wii yəlv ınu i pətəətələ,
 na í sələməi Isə sı:
 Yapı-i. Taa yele na í tii pəlaav taa.
 Ma hika mpi maa layasəna i weesuŋu tə.

25 Iləna yəlv ınu i tənuyən məli kv wule taa,
 na í pəsi ısu i ıfepile waatv.
 26 Iləna í sələməi Isə, na Isə nü na í ná i teu

na lañhvlumle, ɻena Isø náá ha-i i tampana.

27 ɻena í yooki yontu ke yølaa kinj si:
Maa pøntaa ké na má wakeli tampana.
Ilø pa ta lana-m ɻsu pø munaa tø.

28 Isø yapa ma lësaya si ká taa svu
pølaav taa. Maa tasa nyaalém ke nau tøtø.

29 Pø tønaya mýpóygú Isø laki yvlu
ke tøm naade, halø pø polo tøm tooso.

30 ɻena í lësi-i pølaav taa, na í yele na weesuyu
nyáma nyaalém na i tøo.

31 Soopu, pø wøe si nüna-m ké.
Ke ñkrañj na má yøgøti.

32 Ye n wøna nøygø ñka n ká cøna tø,
n yøgøti, maa ha-ŋ tampana.

33 Ye n feina natøli ilø n su,
na nü na má hvli-ŋ lëmayasøe tøm.

34

Ilihu kalønav ke Soopu

1 Mýpóygú Ilihu tasa yøgøtuñ si:

2 Lëmayasøe nyáma me,
í nü ma kuyøgøtuñ,
nyøntaa me í ke ñkrañj.

3 Pø taya pølvu, ñkrañjyu nukøna tømnaa,
ɻsu nsømle nukøyu tøgønaya leleñ tø.

4 Té lësi tá tøyø mpi pø siyisaa tø.
Té cøkøna tá taa ké mpi pø wø teu tø.

5 Soopu si:

Ma siyisaa ké. Ama Isə pən̄i-m tampana.

6 Paa na ma tampana təŋuyu tə,

pə nyənəŋyi-m pəpətu ké.

Ani ma ta pənti.

Pəyele ma hiŋ fei waav.

7 Yulv nəyəlv i fei isii Soopu
na í nyəəki kvtvəy ke lvm təle.

8 Na í təŋ mpa paa təŋəyi siyisuyu tə
pa kpekəle taa, na í na asayaa pá kaakı mpaaav.

9 Haləna í təŋ sì paa yulv caa sì
í wee Isə ké teu,
weye i waakı pə taa.

10 Ləmayasəe nyérma me í nuu ma təm
Isə u laki kawalaya.

Pəyele Toma təna tu u laki mpi pə ta siyisi tə.

11 Mpi yulv lapa təŋə i leetəŋyi-i.

I feləyi paa wei ké isəna pə munaa təŋə.

12 Aai yoo, tampana təo, Isə u laki isayatv.
Toma təna tu inu u wakələŋyi siyisuyu.

13 Ye pu we mpv,
awe cələna-i tetv sì í paasəna-ti?

Yaa awe tu-i sì í paasəna antulinya təna?

14 Ye Isə ka huuŋkaya i tı təm tike,
i ka mu i feesiŋ ke yəlaa kinj.

15 Təfə weesuyu nyəm təna ka səpa
təm kvlvəm təo ké, na yulv pəsi tetv.

16 Soopu ye n wəna layatv,
ke ɻkraŋŋ na n nuu ma təm.

17 Wei i ké siyisuyu kolontu tə,

1 ká pəsi na í təki tətu na?
 Ilə ɪsənaya nyá mayasəyi sɪ
 ní ku Siyisilu Toŋ tu təm?
 18 I tike i wənna mpaav sɪ,
 í yaa awulaa səsaa sɪ asayaa na awulumpiya sɪ
 wakəllaa.
 19 Isə u fayasəyi awulumpiya.
 Pəyele u paasəyəna lixitee nyéma,
 na pá kəli kʊnyəntvnaa.
 Mpi tə, pa təna pa kέ i niŋ kvlapəm kέ.
 20 Səsaa səkɪ kέ na pέ saaləyi,
 ahoo taa kέ pa səkɪ kpakpaa.
 Pəyele pa kpəsəyi ŋmakəllv kέ təheε.
 21 Isə nyənəyi yulv mpaan tənaya,
 na í naakɪ i təntə.
 22 Səkpətvyu yaa atetələ natəlɪ tə fei
 nte tə taa asayaa pəsəyi na pá ŋmelɪ tə.
 23 Isə paa feina sɪ í paasəna yulv
 na pέ leeli na pəcɔ́ i yaa-i hvvle.
 24 Pa a ta feŋ toŋtvnaa, i wakələyi-wεyε,
 na í ləstɪ pa lona taa kέ kufama.
 25 Mpi tə, i nyəmá pa kvlapələ kέ.
 Ahoo ke i kusəyi-wε na í tələkɪ-wε.
 26 Na í makɪ-wε ɪsu asayaa,
 na yəlaa naakɪ.
 27 Pə taya puv, pa kisa-i kέ,
 pa ta pəsi na pá cəkəna i mpaan.
 28 Pa lapa na kʊnyəntvnaa
 na wahala nyéma wii na Isə náá nu.
 29 Ye Isə hawa nəyəlvγu hεesvγu

awe ká ku pūntu tōm?

Ye i taka i isentōo, awe na-i?

Ini i feñijina piitimnaa na yəlaa pa tōo.

30 I laki mŕpýú si isayav i taa təyə kawulaya
na i pəsi isu katəka ke yəlaa.

31 Ye pūntu heela Isə si:

Pu tva-sa-m kέ,

ma kaa tasa isayatu ke lapu.

32 Ma pəntaa kέ, ilə Isə seyesi-m.

Ma lapa mpi pə ta siyisi təyə, ilə ma kaa leli.

33 Isu Soopu, n kisuuyu

nti Isə suwa tə.

Mpv tə, n mayasəyi si pə wəe si

Isə i tu pūntu ke saləka?

Timpi pə wəe si nyá mayasəyəna na

ń suki pə taya nəyəlv tə,

hulı-tvę nyá nyəm.

34 Ama yəlaa mpa pa wəna huvvee tə,
na ləmayasəe nyémā təna, mpa pa nukı
ma tōm tə paa heeli-m si:

35 Soopu yəyətəyı kέ, i ta nyı pulu,
yaa i feina ləmayasəe.

36 Soopu mayasəv i taa su tənaya.

Mpi tə, i tōm kvcəcətu we kέ isu

yəlaa mpa pa ta siyisi tə.

37 Pə taya pulu,

i kvləyı Isə təo, na pə soosəyı i isayatu təo.

Hali i ká teesəna sika tvę yaa kέ taa.

35

Ilihu kyoyətvtv tətə

1 Mpúygú llihu tasaa sí:

2 Soopu, n pəsəyí na í ha nyá təyí tampana
na í yəyəti nyá siyisuyu təm ke Isə kiŋ na sika fəi?

3 Mpi tə, n tasaa sí:

Ye ma pəntaa yaa ma ta pənti pepeye ma waaki?

4 Maa kpənti nyá na nyá taapala na má cə-me.

5 Nyəni isətənuyŋ, na í paasəna isəñmuntu,
tə kəla-ŋ kəñkəlvuməŋ.

6 Ye n lapa isayatu, weye pə wakələyí Isə?
Yaa n kula i təo ké təm payale,
pu tokiyina ilé.

7 Ye n təyəyí tampana,
ilé pepeyele n hawa Isə?
Yaa weye Isə məyí nyá niŋ taa?

8 Yəlvu isu nyaya isayatu wakələyí,
na siyisuyu waasi nyá təyəntəle.

9 Ye isu ŋmakəllaa kəla təo, yəlaa makı kapusi ké.
Ye məsəntvnaa kəla payale,
ilé yəlaa yaa sí pá waasi-w.

10 Ama pa taa nəyəlv u pəsəyí Isə wei i lapa-i,
na í təyí yəlaa taa ké lañhəlvumle yontu
na pá yooki ahoo tə sí: N wə le?

11 Iní i seyəsəyəna-tv, na pə kəli taale wontu.
Pəyele i tasəyí-tvuy ləmayasəe na pə kəli suması.

12 Pa yaawa Isə, na í kisi cəv
ke asayaa kalampaanı təo.

13 Pəpətu fei leleŋ,
pa koo yem ké Isə u nukí.
Toma təna tv u paasəyəna.

14 Paā Soopu n təŋ sɪ nn nuči Isə taŋ tō
Isə nyáma nyá təm tənaya, nyaa keŋna-i.
15 Ii tuyi saləka na pááná.
Pəyele u paasəyəna yəlaa isayatu.
Ile pə taya sɪ u naaki.

16 Soopu nyá nəyə taa təm wə yem kέ,
na n̄ lwləsəyí təm nti tə taa fei layatu tō.

36

Ilihu nyəntv tətə

1 Mpóyú Ilihu tasaa tətə sɪ:

2 Soopu, səŋ pəcə na má segesi-ŋ.
Mpí tō, ma ta yəyəti Isə nyəntv təna.
3 Hatoo pooluŋ kē maa hiki ma nyəm
mpi maa hana ma ŋmalv kē tampana tō.
4 Tampana ma kuyəyətutu taa fei pəpətu.
Ma wei ma yəyətəyəna-ŋ isəntə tō,
ma wəna naani kē ma nyəmtu təo kέ.

5 Isə kέ pəsəlu kέ, ilé u ləkki tampana təŋlu.
I layatu toma təo kέ i wəna pəsuyu ŋkv.
6 Ii yeki isayau na i weesuyu.
Ama i siyisiyi kuyəntu naa təm.
7 Ii yeki siyisilaa kέ nyənuŋu.

Halı i cayasəyí-wəyə awulaa kumlee təo kέ,
na i kusəyí pa nyəoŋ kē tam təo.
8 Isə tuyi asayaa kē alukpala kέ na wahala təki-wə.
9 I hwləyí-wəyə pa təma, na pa kawalaya.
Ke waatv wei pa laki kalampaanı tō.
10 Isə yeki na pá nuči kükpaalətəv

ke pa ḥkpajŋ̊ taa, na í tuya-wε si
pá cəlo mpi pə tá siyisi tə.

11 Ye pa kema ḥkpajŋ̊ na pá pεt̊i pa təẙi
Isə, ilε pə cayana-wε na pá nu leleŋ̊ ke
pa weesuyu kuyeeŋ̊ na pə pus̊i taa.

12 Ye pa kisa nuw,
ilε ḥmantaaya sə-wε na pá sí pa nyəm laŋ̊yŋ̊ təo.
13 Yəlaa asayaa ha pa təẙi pááná taa kέ.

Pa a wiikina Isə si í waasi-wεyε
Saa wei i tuya-wεyε alukpala tə.

14 Pa səkəna pa ifepile
na pέ səasəẙi-wεyε wasaŋkalənnaa*fa* təo. ^a apalaan
na alaa mpa pa laak̊i tuiŋ̊ na pa lak̊i pə
wasan̊kalət̊u təẙo.

15 Ama Isə yak̊i wahala tv, na i wahala kέ,
iləna í kpaali-i na i wvəsəsi.

16 Waatu nɔyəlu Isə ka ləsa-ŋ̊ wahala taa kέ,
na í su-ŋ̊ timpi pui cayana-ŋ̊ na n̊ wεe nyá t̊i təo
na n̊ təki təyənası kvpampansi tə.

17 Ama ye n̊ huv̊ki nyá huv̊le isii asayaa nyənte,
ilε huv̊le na pə ḥkpajŋ̊yŋ̊ həm ká kpa-ŋ̊ kέ.

18 Taa yele na pááná sv̊i-ŋ̊ Isə woŋ̊ja taa,
na n̊ puyusi nyá t̊i si n̊ ká ya Isə na kuhav səsəən̊.

19 Nyá kakiisaya, yaa paa nyá ton̊ səsəəŋ̊
ta tala si pέ ləsi-ŋ̊ laŋ̊wakəll̊e taa.

20 Taa ḥmakəl̊i muvlaa na n̊ leet̊i
pa lona taa kέ nyá luv̊yŋ̊ nyéma.

21 La laakal̊i, taa keesəna isayat̊u təo.

Pə mayamaya pə təo kέ n̊ wε wahala taa.

^a **36:14 wasan̊kalənnaa:** Wasan̊kalət̊u nti tə teləsa cəne tə. Hepəla taa
ilε pə kέ

Iso səsəontu

- 22** Iso hvləyɪ i səsəontu na i toŋ taa ké.
 Nəyəlv ta nyi səyəsvyŋ iſu ni.
- 23** Awe hvləna-i mpaav ḥku i ka təŋ tə,
 na awe ká mana i laŋle taa,
 na i heeli-i si: N lapa mpi pə tá siyisi tə?
- 24** Təəsi na n̄ sa i təma nna yəlaa saŋ
 pa yontunaa taa, na pá puyuləyɪ-ye tə.
- 25** Yəlaa təna loosiyi-yeχe pooluŋ ké
 na pá nyənəχi-yeχe teu.
- 26** Iso təəwa katatəlaya ké
 na p̄e təe ta nyəmtu təə.
 I puſt fei kalvγu.
- 27** Ini i cosiyina lvm na i yele
 na heelim nyəc-wi,
 na i pəsi-wəyɪ teu.
- 28** Iləna isəŋmuntu náá yele na tev nu yəlaa təə.
- 29** Awe nyəŋna isəŋmuntu təntse,
 na tev hola ke isətənvyŋ taa?
- 30** Ini i keeləyəna i nyaaləm təə
 na p̄e ná na p̄e cəəna-i.
 Iləna i taŋanı takvγu ke teŋkunaa luməŋ təə.
- 31** Yaasinaa mpreχe i huvkəna yəlaa
 na i cələyɪ-wəyε təyənaya ke tuutuuma.
- 32** I kpakəyɪ tev cala ke i niŋ taa ké,
 na i lɔyə-i timpi i caakı tə.
- 33** Tev hola ke i hvləyəna si kv kəŋ,
 na kaləkəŋ mayamaya nuki kv taŋ.

37

1 Ma laŋle cəpəna teu ηkuyv katatəlaya ké,
haləna ma laŋle lu tə lonte taa.

2 I ke ηkraŋŋ na í nu Isə nəyə taŋ.
I welisi teu na í nu i nəyə yuŋ.

3 Isətənuyv təna taa ké i nəyə nukı.
Iləna í yele na teu ηmeləsi,
na pé tala tetv tənası.

4 Pəle pə waalı, iləna teu holi na Isə nəyə nu.
Ilə i ta tasa teu ηmeləsuv səŋsuv ke waatu inı.

5 Isəna Isə yəyətəyəna i nəyə tə,
pə teu wə səyəntv.

Təma səsəona wena tə ta nyı təyə i laki.

6 Inı i təyına si teu təmpəe kpaakpaacav*fa*
í nu tetv təo. Iləna í tə teu si
kvle kú nu na pé kpejna teu səsəov. **a** təmpəe
kpaakpaacav. Pə wə teitei ké inı kpaakpaacav
na pé hvlvma mpv. Ilə təmpiisi hotiyina na pé
kaakı ateyę huwa.

7 Inı i səŋsəyəna yəlaa təna təma.

Iləna pá cəkəna si inı i ηmana-wə.

8 Taale wontu mayamaya ná svukı tə təcəəsəle ké,
na tə svukı tə tana taa na tə ηmeləyi.

9 Kacuculaya ná lukəna ilim ntəyəŋ ké,
na watv náá luna pə mpətəŋ.

10 Ye Isə í feesa lvm təo, pə kii ké inı təmpəle.

11 I hayasəyı nikaya ke ηmuntv taa ké.
Iləna teu ηmeləsəyı ηmuntv ntı tə taa.

---

a 37:6 təv təmpəe kpaakpaacav: Mpi pa yaana nasaala taa si (neesi)
təyə tə teləsa si teu

12 Iní i yekina na isəñmuntu cəəki na té laki
pə təna mpi i tu-ti təyə tetu təo.

13 Teu ηkuygū Isə həjna i tetu ηkrañygū.
Kulumugū ηkuygū i lakəna-təyī kypantu.

14 Soopu, ke ηkrañygū ke təm təne tə taa
na n̄ welisi na n̄ cəkəna Isə təma səsəona.

15 N nyəmá isəna Isə laki i təma ani,
na isəna i tisiyi calanaa na isəñmuntu taa tə?

16 N cəkəna isəna isəñmuntu səjə teitei tə?

Pə kē Isə wei i kē nyəntu mayamaya tə i təmle kē.

17 Isənaya pə lapa na ye ilim
mpətəŋ heelim kuhəñəm makı tetu təo,
n nukı hañaya ke nyá wontu taa?

18 N pəsəyī na n̄ la isəñmuntu ke isətaa
na té wəe toŋ isu nyəyəluygū tiŋ?

19 Soopu hvli-tvugū nti
tu heeli Isə tə.
Ule tu tasəyī
natələyī yəyətugū ke tá kaanyəmtu təo.
20 Maa pəsəyī na ma kéésáná Isə təo
kē saa wei ma yəyətəyəna-i tə.
Pə fei si má heeli-i na pécó i cəkəna.

21 Ye pə kəesaa na ηmuntu takı nyaaləm təo,
pu taśəyī nav.

Pə waali, iləna heelim má, na pə kəelı pə təo.

22 Ilim ntəyəŋ təo kē nyaaləm lükəna
na pə we isu wvla. Isə teu mpi
pə cəəna-i tə, pə we səyəntu.

23 Tu pəsəyī na té kpətəna Toma təna tu səsə,
na tampana təȳlu iní, i kē siyisugū tú kē.

Ilı muγuliyi nəyeluv.

24 Pə təo kέ pə wəs sı, yəlala í nyana-i.

Ama i paa feina mpa pa yaa pa təyi ləmayaſee nyéma
tə.

TACAA CAAKUYUTCA

(Titite 38:1-42:6)

38

1 Mpýgy Tacaa cəwa Soopu ke kacuculaya taa sı:

2 Aweyelə pəntu wei iṇi i kəṇna səkpətuyg
ke ntı ma suwa na má laki tə təaa,
na təmnaa mpa pa feina huwəe tə?

3 Təv, təki nyá tı isu apaluv.
Maa pəəsi-i təm na n̄ cə-m.

Isə kέ antulinya taa nyəm mpi pu yəyətəyi tə pə tv

4 Leye n ka we Waatu wei ma sukaya
antulinya kite tə.

Ye n nyəmá tampana n cə-m.

5 Awe püwa antulinya iṇi i tənasi?
N nyəmá pəntu na?

Yaa awe mayasəna-i na ȳmənaya?

6 Awe caaləna kite təe pəle ke suw?
Yaa pepe təo kέ kite n̄té tə səyaa?

7 Waatu inəyı tanan ısatulvəjasi yookaya yontu,
na isətaa yəlala náá wilitiyina lajhvulvmlə.

8 Awe təka teŋku ləm na kampvnaa
ke saa wei pə lıu tətu təe na pə ȳmaa tə?

9 Waatu wei ma suu-wəyı ısaŋmvntu ke toko,
na má takı-wəyı ihunte tə.

10 Na má pü-wəyı tənaya,
na má tu kvtəkvıg na kvtəkvıg.

11 Na má hvli-wi si pē səŋ təna, pē taa tuusi,
tənaya pē hola kalampaani ká suna.

12 Too n wev tə, n temə tanaj ke ḥmakəlvuŋ,
yaa n hvli tefemle ke tə lonte na?

13 Yaa tefemle ríté tə kpa tetu ntompee
na tə ciyiti asayaa ke teu na?

14 Iləna tetu layası weetu isu
pa yusuyu cuyu təo tə,
na pē təna pē wee kacəka isu puuyu təo?

15 Tefemle nyaaləm kəŋ,
iləna asayaa kvlapvtu fiyini na pē peli pa niŋ.

16 Too tə, n temə tenku taa kē tiiu
haləna n tala i seelaa taa?

Yaa n cəəwa i lumaŋ səsəəŋ taa?

17 Pa temə-ŋ səm nənəəsi ke hvluŋ na?

Yaa n nawə atetəle nənəəsi?

18 Yaa n temə mayasuyu ke tetu warj təm na?
Ye n nyəmá pē tənaya mpv n keesi-m.

19 N nyəmá nyaaləm təcayale mpaav na?
Na leye səkpetuyu ná wee?

20 N pəsəyı na n ponə-wəyı pē lonte taa.

Yaa n tana-wəyı timpi pē wee tə?

21 N nyəmá. Mpi tə,
waatv inı i taa pa temə-ŋ lvluŋ.
Pécó nyá puši təəwa.

22 N temə pote na n ná tev təmpree
na a kpaakpaacav təcayale na?

23 Lanjwakəlle waatv, na yoou kuyeeŋ təo
kē ma su-yeyę mpv.

- 24** N nyəmá mpaav ḥku nyaałəm təħəyí tə?
 N nyəmá timpi təo ilim təlulə
 heelim makəna tetv təo tə?
- 25** N nyəmá wei i heewa tev ke ku mpaav tə?
 Na wei i hee tev ḥmeləsuyu
 na ku calanaa ke pa nyəŋku tə?
26 N nyəmá wei i yeki na tev nukı
 wulaya tetv nti tə taa nəyəlv fei tə?
 Yaa wei i kəŋna tev ke wulaya tetv nti tə taa yəlaa fei
 tə?
27 Na wei i yeki na lvm haya wulaya tetv,
 na nyutu na konyənyəm mpi pə we
 təlekuləku tə pə nyə tə təo tə?
28 Tev wəna caa ke?
 Yaa awe luləyəna aŋkpəlees?
29 Lvm təmpəe*fa* yaa cələv nyəna wəna too ke? ^a
 na pə niŋitaa tə tetvnaa mpa pa taa we watv
 ke teu tə aŋkpəlees mayamaya kiiki mprýyú.
30 Mpı pə pəsəyəna pəyə lvm isu pəle,
 na pə kii teŋku təo nyəm təkpaŋasən.
- 31** N pəsəyí na n̄ həkə isətvlvñasi*fa*
 nsi pa yaa s̄i kantuŋu na ku piya tə. Yaa n̄ hət̄i nsi
 pa yaa s̄i haya na kpaca na yulv tə. ^a
32 Nyá ləsəyəna tvlvmalvñu ke ku waatv?
 Yaa n̄ tiikiyi isətvlvñasi nsi
 pa yaa s̄i isatu i s̄i na má təyə təyaya tə?
33 N nyəmá kiiŋ wei isətənuyu təħəyí tə?
 Na isəna tetv wəe na pə təŋ tə taa tə?

^a **38:29 Lvm təmpəe:** Lvm təmpəe yaa cələv nyəna. Isu lvm kiikuŋu
 isu pəle ^a **38:31 isətvlvñasi:** Isətvlvñasi wəna paa ḥka na ka hət̄e k̄e.

34 Yaa n yəyətəyəna iſəñməntu
na təv nū katatəlaya na?

35 Nyá yaakəna təv ȳmeləsuyŋ
na pē cəəki-ŋ si mpəyəlo,
na ñ tilig-i-wi?

36 Awe təna ləmayasεe ke hatoō yulu lotu taa?
Na awe təna layatu ke ləmayasεe taa*fa*? ^a nūw
wə kate ké, lelaa ná huvukı si təla naale ke pa
yəyətəyi mpu. Isu kampaan na Icipiti tətu taa
sumaya ḥka pa yaa si ipii tə.

37 Awe kaləyı iſəñməntu na i ləmayasεe?
Yaa í hutı iſəñməntu taa ləm huluŋ

38 ke waatv wei tətu kiiwa isu nyəyəluyŋ
na tampaya nyəkələna təma tə?

Isə kəle təyaya wontu na taale nyəntv pə tv

39 Nyá kpaakəna təyəlaya alv nyəŋka ke ka təyənaya,
yaa ñ cali təyəlosi piya, na sí haya?

40 Waatv wei si sopə si lona taa,
yaa si papa nyutv təe tə?

41 Awe caləyəna katəkatəŋ ke waatv wei i piŋ
lanjəyı təyənaya na i wiikina-m na i yeləməyı tə?

39

1-2 N nyəmá taale pén na naməŋ
husi iſəñməntu na?

Nyá feñiyina i təo
ké saa wei ləlvuyŋ wusasi tapa-i tə?
Yaa n tu nyəmá i ləlvuyŋ waatv?

3 I sopiyı ké na i ləlvəyı i piya.
Iləna í heesəyı wusasi.

^a **38:36 ləmayasεe taa:** Mpi tə teləsaa si lotu taa na ləmayasεe taa tə,
təməŋ mi i

4 Na i piya wena alaafəya na sí pukı nyutu taa.
 Kuyaku nakvli, ləna sí təe.
 Su tasəyi məlvəy.

5 Awe hətəna taale kpaŋaya
 na í yele-ké sí ká təe?
6 Má lapəna ka təcayale ke wulaya tətu
 nti tə wə tənyaqən tə təo.
7 Sí woŋixi ictate taa kəkəte ké.
 Pəyele su nukı cəce hola.
8 Pulaya təo ké sí caakı sí sí hiki sí təyənaya,
 na sí pəekəyi nyutu kvləkələkətu.

9 Taale nau ká kəo sí ní lana-i təmle
 yaa í hənti nyá təla tətəyəle kiŋ ke ahoo na?
10 N ká tu i luŋu təe ké ŋmənaya,
 yaa í hə akuyu na waalı təo, na í hee kpeesı na?
11 N ká ləpi-i naani ké i tominj səsənən təo,
 na ní yelina-i nyá təma sí i paasənə?
12 Yaa nyá kumtu ke ní ká yelina-i sí i kpeena təyaya,
 yaa i kuu pee ke kataya taa?
13 Taataanaa hətəyəna pa kej na lanhvulvmlə ké,
 na í nəyəsəna isu kulaalvəy nyəŋ.
14 Waatv wei taataa təyə i yala na í takı-yeyə
 ilim kəkə kanyənə sí á tiisi tə,
15 i səəki ké sí taale wontuŋu nakvli
 kui fəli-yeyə nəəhəle na á yəki.
16 I təkəyi i piiŋ ké na toŋ, isu pə təya inı i tənna.
 I fei səyəntv sí i wahala ká la yem.
17 Mpi tə, ma ta tv-i ləmayasəe
 yaa layatv ke saa wei ma ŋma-i tə.
18 Ama waatv wei i kvləyı sewa tə,

ι paa feina kpayanu na i cayalv.

19 Nyá tūna kpayanu ke tomiñ na?

Yaa nyá tūna i luçu tēe kpeem?

20 Nyá yekina na í ñmaakí isu lakəle

na í wiikina apalvnu na səyəntu kpaakí kolontu na?

21 I haləyi acuwa ke tetekəle taa,

na i lañle həena i toñ.

ləna í ñmaa kolontu nəyə təo ké yoou taa.

22 I fei səyəntu,

pécó u nyahna puvu,

u tuliyi tapərj ke kolontu layate kinj.

23 I təo cayalv ñmantaaya, na i layate pə muñi kəkə,

na i kəeka náá cəyətəy i təo.

24 Tutuyu wiiki na pē nyayali-i teu

na í kpisi i təyí kpañ, ləna í tu casəle.

25 Tutuyu wiiki, ləna í yaya apalvakiisaya
təwərapapa.

Too pooluñ taa ké i nukí yoou tañ
na yoolaa səsaa hola na pa kakiisasi.

26 Nyá layatu ke ñmakəle kvləyəna

na tə hətəy i tə keñ na ilim mpətəy təo?

27 Nyá haana cələu səsə ke nəyə si

i kvləy, yaa í tuñ i tante ke pulaya taa?

28 Kvkraməy taa ké i caki na í svvki

kvkramuñ kvkvlvñ nyuñu taa,

timpi nəyəlu u takı tə.

29 Hatoo nyuñu taa tənaya i wəeekí,

na í loosiyi i təyənaya na í cəñəy-i-ké.

30 I piñ nyəokí caləm ké

na timpi wontu kvsəpvtu wəe təyə i caki.

40

Soopu ka cəna

¹⁻² Mprúgyú Tacaa Tomā tēna tu yəyətēna Soopu na í pəəsi-í si:

N suukaya-m təm tə, n ká tasa-m kvtvgyu na?

N yookayana-m tə, n wəna kvcəcətū tətə?

³ Mpvyvle Soopu cəwa Tacaa si:

⁴ Ma kəla pəciiu, wentiyi maa cə?

Maa takı ma nəyə təo ké ma niŋ ké.

⁵ Ma tēma yəyətuyu ke təm kvlvum,
maa tasəyi natəli.

Ma cəwa təm naale,
ile maa tasəyi natəli.

Soopu nyənəyı i təyı lso

⁶ Mprúgyú Tacaa cəwa Soopu ke kacuculaya taa si:

⁷ Təv, təki nyá tı isu apalv
na má pəəsi-η na ñ cə-m.

⁸ Kvpam n caa si ñ kv ma təm
na ñ wəena tampana na ñ hvl si ma ta siyisi?

⁹ N tala-m toma na?

Yaa nyá yəyətaya wə isu tev hola,
yaa isu ma nyəŋka?

¹⁰ Təv, suu nyá təyı nyuyu kvlvgyu na səsəəntu
na ñ takı nyá təyı teu səsəəm na teeli.

¹¹ Mu pááná na kalampaanı nyéma.
Nyəni-węye isə na ñ məjna-węye atə.

¹² Nyəni-węye təm kvlvum na pə lumsi-wə.
Naŋti asayaa ke təm kvlvum.

¹³ Nməsi pa tənaya tetv tee.
Təki-węye atetəle taa.

14 Pəleγele maa sa-ŋ.
Mpi tə, n hika akaitv ke nyá tonj təo.

Cutaya təm

15 Nyənna Cutaya,
má ŋmana-ké tətə, isu yulu.
Iləna ká təkí nyutu isu naav.
16 Ka tənaya taa ké ka tonj wεε.
Alaafəya haya ka lotəna taa.

17 Ka suka na tonj ké isu tuγu səsəow,
na ka tala hola leyeta təma taa.

18 Ka muwa caya ké isu nyəyəluγu kusseemuyu foofoo.
Ka koŋkoolasi nəyəsəna nyəyəluγu kpatəŋ.

19 Nkəyelə ma kvlapəm taa kancaalaya nyəm*fa*.
Ma lapəna-ke na má tu-keγe layate. ^a pa caa yəyətuγu
tə. Mpi pa yaa cəne si layate tə, wontuγu kvnə
ku kela təm ke pa yəyətəŋi.

20 Pəɔŋ lələyəna ka təyənaya.
Tənaya taale wontu ŋmaaləŋi.

21 Kacəka nyutu isotom təe ké ka həntəŋi.
Tənaya səsəncaasi ləpa lvcayam nəyə.

22 Nyutu ntı tə təe ké ka wεε,
ləow nəyə nyutu tu-keγe hekv.

23 Paŋ pəyə səsaya suwa kaa nəyəsəŋi.
Yaa Yaatani pəyə ləm svvna ka nəyə taa,
ka cayana naani ké.

24 Nəyəlu kaa kpətəna-ke na ka isə si i kpaa-ke.
Pəyele pa kaa kpə-keγe katəka si pa tułəŋi ka müna.

Nyuw təm

---

^a **40:19** Loŋja kanə ka nuw we kate na hepəla taa, tə ta nyi mpi kpem

25 N pəsəyɪ na n̄ kpa nyiuv*fa* na kulaya na?
 Yaa ku nsəmle ke n̄ pəsəyɪ na n̄ həkə ηmənaya? ^a
 təm səsə wei pa yaa s̄i coco tə, isu pa təñuyŋ
 s̄i təyəlvŋ tə.

26 N ká pəsɪ na n̄ sv̄sɪ səsəncaŋja ke ku muna təε?
 Yaa n̄ ká pəsɪ na n̄ tv̄lɪ ku tamaya na kulaya?

27 N mayasəyɪ s̄i ku wiina-ŋ na p̄e leeli
 yaa ku yɔyətəna-ŋ təpamm ke?

28 Nyana-ku í ká p̄eełi nəyə na?
 Yaa n̄ ká kpa-kv̄yŋ yomle ke tam təo?
29 N ká liyilina-ku isu sumaya na?
 Yaa n̄ ká tamsı-kv̄yŋ ηmənaya,
 na nyá p̄eela liyiliyina?

30 Tiina kpalaa kaa p̄eeti-ku.
 P̄eyele taatəlaa ná kaa tala-ku.

31 N ká pəsɪ na n̄ waasi ku
 tənuyŋ tənaya ηmantaasi na?
 Yaa ku nyuyŋ ke n̄ ká s̄o lvm taa
 wontu səsəontu kulaya?

32 Ye n̄ kpa ku təo,
 uləna n̄ təəsi yoou təm,
 n̄ kaa tasa nyuluyŋ.

41

1 Mpúyú Tacaa tasa s̄i:
 Ye yulv̄ tanja-ku p̄e t̄usa-i k̄é.
 I kəŋ na í loosi-kv̄yŋ loosuyŋ mayamaya t̄o,
 i p̄esəyɪ kpəntəlaşı k̄é.

2 Yulv̄ nəyəlv̄ i kpañuyŋ ta tala s̄i

^a **40:25 nyiuv:** Wei inu pa yaa s̄i nyiuv t̄o, p̄e p̄esəyɪ na p̄e wεε s̄i

í kuli nyuw ḥku ku təo.
 Mpə tətəyə nəyəlu kaa mayası sı
 i kvləyi maya lsə ma təo.
3 Awe kəntəna-m na pə wees sı má felı pvn̄tu?
 Ma tənna pə təna mpi pə we tətu təo təo.

4 Ma kaa su yəyətəyən ke ku tənuyən təo nyəm təm.
 Isu ku nəəhəe na ku toŋ na ku teu pə təm.
5 Awe kula ku təo pəyəlees na kú naakı?
 Yaa awe ká svu ku nəyə taad?
6 Awe haana ku nəəle nté na toŋ?
 Ku kela təm we səyəntu ké.

7 Ku siyile taa pəyəlees we ké isu
 pa tamsa kpələŋ ke təntəmls,
 na pə nyəo isu pa taala kvtalv.
8 A matəna təmaya teu ké təkpam.
 Heelim mayamaya u pəsəyı na pə svu a hekv taa.
9 Pəyəlees anı a nyəkələna təmaya teu
 ké na á kpənti kvlv, púyý fəi.

10 Ye ku cimsaa, kəkə luki ké.
 Ku isə nəyəsəna isu tanaŋ ilim yaakuyən təo.
11 Na kəkə mamatəsəŋ lükəna ku nəyə,
 na mamacəyəlası náá kvləyi.

12 Kəkə nyəəsi lükəna ku muna təe ké
 isu tiyaya wasuyən məsaya təo na huluŋ kpaakı təo.
13 Ku feesinj we ké isu ḥmalə kəkə
 na mamatəsuyən lükəna ku nəyə.
14 Ku luŋu taa ké toŋ wees.
 Iləna wei í ná-kv i təe svuksi.

15 Ku tənuyu təo pəyəlees tamsaa ké,

na á kpenti kvlum, na pə wee toma, pu ciyitiyi.

16 Ku nyamle we toŋ ké isu pəle.

Tə we toma ké isu nem*fa*. ^a təo wə teitei ké na a təna təma təo, na pá cəəsəy i sətəaa nyəntə na kpátúyú.

17 Ye ku kvlaa, səyəntu kpaakı alaafəya taa alaafəya nyémá ké, na pa apalutu yəəli na pá seeki.

18 Paə pa səpa-kvuy layate pu svvki.

Mpu tətəyə, na ɻmantaasi na nyəmá.

19 Nyəyəlvu wə-kvuy teitei ké isu keemaya.

Na nyəyəlvu kusəemuyu náá wee-ku isu taav kvrəkvuy.

20 Paə təyənəyi-ku na nyəmá.

Pəyele pəntəlvəee ná wə-kvuy isu nyutu.

21 Akaluyu wə-kvuy isu keemaya,

na kú nukı ɻmantaasi wula na kú wonjyi.

22 Ku lotu təo we ké isu tataasi kusəntasi,

na kú teeki na kú yeki afəla təo ké ikpatē isu akuyu.

23 Ku pəsəyi teŋku lvm ké isu tiyaya wasuyu tə,

na kú ciyitiyi-wi, isu tulaalv na kpələpa.

24 Ku yeki ikpatē na waalı ké, na té teeki kəkə.

Iləna kvhulanj kvlı teŋku təo, isu akpatulv nyəəsi.

25 Ku feina tó kə atə cəne,

Pəyele pə ɻma-kvuy si kó taa nui səyəntu.

26 Taale wontu fei-kvuy səyəntu.

Nkvuyule wontu səsəontu taa səsəontu wulav.

^a **41:16 nem:** Pele pa te nyémá nama fei isu tā nyəna. Nem na namle pa

42

Soopu tisaa si i kék icam

1 Mpúgyú Soopu cəwa Tacaa si:

2 Ma nyəmá si n pəsəyí pə təna.
Ye n təwa mpi pə pəle n laki-wəyí.

3 Má takayaana nti ma suwa na má laki tə təo,
na kuyɔyətutu nti tə taa fei ləmayasəe tə.
Tampana ma yəyətaa kék, ma taa cəkəna.
Təma səsəoona wena Isə lapa tə a təe-m kék.
Ilə ma taa nyi-ye.

4 Isə ke ηkraŋŋi na má yəyəti.
Maa pəəsi-ŋi na n̄ cə-m.

5 Paad yəyəta Isə təm kék
na má nūna ma ηkraŋŋuŋ.
Ama nəənəa kék ma na-i na ma isəpəle.

6 Pə təo kék ma nyəyəsa ma ti.
Ma pasa ma ti na má caya tetu na təlvma taa.

SOOPU KE I WULE TAA

7 Waatu wei Tacaa temə Soopu ke yəyətənaaŋ ke
mpu, ilena i tə Teman̄ tu Ilifasi si: Ma mu nyá na nyá
taapalaŋ naalə na pááná kék. Pə taya pułv, i ta təŋ
tampana na i yəyəti ma təm, isu ma təmlə tu Soopu
lapa tə.

8 Pə təo tə, i caa latəcənaa naatosompəyəlaya, na
iwaan̄ ke mpu tətə. I mayana Soopu na i la mə nyəəŋ
təo kék kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə, na i sələməna-
mə. Ilə Soopu təo, ma kaa hə mə ŋkraŋŋuŋ na pə
keesəna mə kraŋŋuŋ lakař. Mpi tə, i tá təŋ tampana
na i yəyəti ma təm isu ma təmlə tu Soopu lapu tə.

9 Mpuyvle llifasi, na Pilita, na Sofaa pa polaa na pá la isu Tacaa heela-wé tó, na ílé i mv Soopu sélémvýv.

10 Soopu tema mpýgv i taapala ke séléménau, ilena Tacaa méléna Soopu ke i wule taa. Mpýgv Isó ha-i i wenav ñku i ka wena tó kv tóm naale.

11 Iléna Soopu taalvnaa, na i newaa alvnyéma, na apalvnyéma, na mpa paa nyéma-i hatoor lón tó, pá koo i téyaya taa na i na-wé pá týg. Iléna pá wii i konyéj, na pá sœsi-i apalvtu ke wahalanaa mpa Tacaa ka tu-i tó pa tóo. Pë waalí kë paa wei i ha-i pa te liyitee nyéyélvýv na wula kukuule.

12 Mpýgv Tacaa koola Soopu pusi kantékaya nyénsi ke kúpantu, na pë keli kancaalaya nyénsi. I ka wena heen ke iyisi naanuwá na liyiti (14000), na yooyoona ke iyisi naatoso (6000), na naan kuhaléj ke iyaya (1000), na kpanjasí alvnyénsi ke iyaya (1000).

13 Mpýgv Soopu lula apalvpiya ke naatosompýelaya, na alvpiya ke tooso.

14 Iléna i yaa kancaalaya pëeló si Yemima (Alukuku), na naale nyéj si Kesiya (Yaaye), na tooso nyéj si Kelaa-Hapuki (Célavfulaya).

15 Tétu téna taa, alaa napéli pa taa fei na pá tewa isu Soopu pëelaa mpe. Mpýgv pa caa ha-wéyé pa kpangoou ke teitei isu pa taalvnaa.

16 Pële pë waalí kë Soopu tasa pusi nünuwá na nüle (140) ke týgv. Haléna i ná i piya piya, na sélé si piya piya.

17 Soopu pusi tœwaya, na i kpatéli teu tékunjkunku, iléna i sí.

**PIIPILI CSILCTM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin**

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377